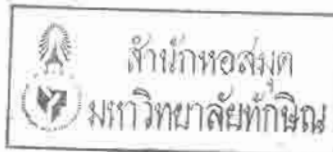

13 ก.ค. 2540

95834

การศึกษาค้นคว้าเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยทักษิณ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ

ทางออกของประตูโดยไม่มีบัตร

ผู้พบเห็นกรุณาแจ้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. วีระชัย เสมารักดี)

.....กรรมการ

(อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. วีระชัย เสมารักดี)

.....กรรมการ

(อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร. อาคม วิดีไชสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงศ์ ชรรณชาติ)

วันที่ 29 เดือน เมษายน พ.ศ. 2540.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. วีระชัย เสงี่ยมักดี อาจารย์ย่อนันต์ ประศาสน์กุล ประธานกรรมการและกรรมการควบคุมการทำ ปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนควบคุมการศึกษาจนคว้าจนประสบผลสำเร็จ ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. อาคม วัชไชยสง อาจารย์ประติษฐ์ วังสะวิบูลย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ ความคิด ตลอดระยะเวลาของการศึกษา รวมทั้งบุคคลที่ปรากฏตามบรรณานุกรม ซึ่งผู้วิจัยใช้อย่างอิง ทางวิชาการ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานีทุกท่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณกัลยา จิตสงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็น กำลังใจในการศึกษาวิจัย จนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดขึ้นจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเกตุคุณตา บุษบาแต่บิดามารดา คุณครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

มานิต จิตสงศ์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	การบริหารโรงเรียน	10
	ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน	11
	การบริหารงานกิจการนักเรียน	12
	การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา	16
	บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดโครงการอาหารกลางวัน	29
	บทบาทและหน้าที่ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	32
	การบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา	34
	ศึกษาและสำรวจข้อมูล	36
	แต่งตั้งกรรมการ	41
	ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	45
	ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	50
	การดำเนินงานตามโครงการ	54
	ประเมินผลโครงการ	60

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
งานวิจัยในประเทศ	65
งานวิจัยต่างประเทศ	68
บทวิพากษ์วิจารณ์	69
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	74
ประชากร	74
การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้า	74
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	75
วิธีสร้างเครื่องมือ	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	114
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	114
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	114
การวิเคราะห์ข้อมูล	115
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	116
อภิปรายผล	118

ข้อเสนอแนะ	128
------------	-----

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	128
-------------------------------	-----

บรรณานุกรม	129
------------	-----

ภาคผนวก	137
---------	-----

ภาคผนวก ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์	138
------------------------------------	-----

ภาคผนวก ข. แบบสอบถาม	141
----------------------	-----

ภาคผนวก ค. ค่าเฉลี่ยรายข้อ	153
----------------------------	-----

บทคัดย่อ	160
----------	-----

ประวัติย่อของผู้วิจัย	167
-----------------------	-----

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามตัวแปร 82
- 2 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด
สุราษฎร์ธานี จำแนกตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ
อาหารกลางวัน 84
- 3 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สุราษฎร์ธานี จำแนกตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ
อาหารกลางวัน 85
- 4 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ 86
- 5 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของ
โรงเรียน 87
- 6 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูหัวหน้า
โครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน 88

7	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ	89
8	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	90
9	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการ อาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี	91
10	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ	92
11	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ...	93
12	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ...	94
13	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล	95

- 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
สุราษฎร์ธานี ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล 96
- 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
ในขั้นตอนแต่งตั้งกรรมการ 97
- 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับ
ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในขั้นตอนแต่งตั้งกรรมการ 98
- 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
ในขั้นตอนประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ 99
- 18 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับ
ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในขั้นตอนประชุมกรรมการและ
จัดทำโครงการ 100
- 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง 101

20	แสดงผลการ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	102
21	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ	103
22	แสดงผลการ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ	104
23	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประเมินผลโครงการ	105
24	แสดงผลการ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประเมินผลโครงการ	106
25	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อ การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ ..	107

26	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อ การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน	109
27	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อ การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล	110
28	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหาร โครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล	111
29	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อ การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในขั้นตอนประชุม ผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	112
30	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหาร โครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	113
31	แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อเกี่ยวกับความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี	154

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญมั่นคงของประเทศจะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยประชากรทุกเพศทุกวัยมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527 ข : 613) ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์มากที่สุดประเทศหนึ่ง มีผลผลิตทางการเกษตรหลายชนิดส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นรายได้หลักของประเทศ แต่ปรากฏว่าเด็กไทยจำนวนมากเป็นโรคขาดสารอาหาร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 13) นักเรียนในชนบทกว่า 10,000 แห่ง ไม่มีอาหารกินครบสามมื้อ (ประเวศ วะสี. 2535 : 35) จากการประเมินผลการชั่งน้ำหนักเด็กนักเรียนอายุ 5 - 14 ปี ทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2531 โดยกองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย พบว่า น้ำหนักของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เนื่องจากขาดโปรตีนและพลังงาน ร้อยละ 16.8 และในปีการศึกษา 2532 พบร้อยละ 17.79 ปี 2533 การแผ่รังสีโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก โดยความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขทั่วประเทศ กลุ่มเด็กวัยเรียนอายุ 6 - 14 ปี จำนวน 153,136 คน มีภาวะโลหิตจางร้อยละ 18.71 ปี 2534 กลุ่มเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี โดยการสุ่มตัวอย่างในเก้าจังหวัด จำนวน 1,195 คน มีภาวะโลหิตจางร้อยละ 14.81 ภาควิชาได้มีภาวะโลหิตจางสูงสุดในเด็กนักเรียนร้อยละ 23.15 เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ร้อยละ 21.72 (กรมอนามัย. 2535 : 5)

ความแพร่หลายของภาวะทุพโภชนาการทั้งในชนบทและแหล่งเสื่อมโทรมของเขตเมือง เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ความยากจน ไม่รู้ถึงความสำคัญของอาหารและโภชนาการ ปัญหาการกระจายอาหารและระบบการตลาด ประชากรเพิ่มและมีรายได้น้อย รวมทั้งความแพร่หลายของพยาธิและโรคติดเชื้ออื่น ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 155) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการไม่รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย มีความเชื่อผิด ๆ ในการบริโภคอาหาร และไม่รู้จักประกอบอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ (กรมอนามัย. 2535 : 5)

ภาวะทุพโภชนาการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คุณภาพของประชากรลดลง ในเด็กวัยเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ จะทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนรู้เติบโตและความสามารถในการเรียนของเด็ก (กุหลาบ รัตนสังขธรรม และคนอื่น ๆ. 2530 : 25) เด็กนักเรียนจึงจำเป็นต้องให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง หากเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกายต้องแล้วจะทำให้สุขภาพไม่ดี เรียนหนังสือไม่ได้ผลการลงทุนทางการศึกษาจึงเกิดการสูญเปล่า ไม่ได้ผลดังที่คาดหวัง ในที่สุดก็กลายเป็นผลกระทบต่อชาติโดยรวม (ไกรสิทธิ์ ดันดีศิริพันธ์. 2524 : 117)

จากสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากโรคขาดสารอาหารในเด็กวัยเรียน ประกอบกับผลการศึกษาวิจัยและข่าวสารทางสื่อมวลชน พบว่า จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน มีเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าโรคขาดสารอาหารเป็นปัญหาที่สำคัญ จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วน เพราะถ้าเงินเปลืองไปจะก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บมากขึ้น อนาคตของชาติคงมีแต่คนอ่อนแอ เมื่อคนในชาติอ่อนแอก็จะทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการบริโภคอาหารของประชากรให้ถูกต้อง โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียนและชุมชน ให้รู้คุณค่าทางโภชนาการของอาหาร ให้รู้เรื่องการสุขาภิบาลอาหาร และมารยาทในการรับประทานอาหาร ด้วยการจัดบริการอาหารกลางวัน หรือโครงการอาหารกลางวันขึ้นในโรงเรียน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 85)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีการรณรงค์ให้มีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 โดยมีเป้าหมายให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงจัดโครงการอาหารกลางวันอย่างครบถ้วนก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2530 ภายได้คำขวัญ "ฉลอง 60 พรรษาพระบรมมหาราชฯ เด็กประถมศึกษาไม่หิวโหย" ในปีงบประมาณ 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการอาหารกลางวันโดยจัดให้โรงเรียนที่ยังไม่ได้ดำเนินการครบทุกโรงเรียน และในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมุ่งเน้นเป้าหมายด้านคุณภาพในการจัดโครงการอาหารกลางวันเป็นสำคัญ กล่าวคือมุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวันและได้รับคุณค่าอาหารกลางวันครบทุกหมู่ ลดปริมาณ

การขาดสารอาหารในนักเรียนได้ร้อยละ 100 และจัดกิจกรรมโครงการในรูปแบบกระบวนการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 9) ในการจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียนโรงเรียนสามารถจะเลือกจัดในรูปแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบตามความเหมาะสมทางเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น โดยคำนึงถึงหลักความปลอดภัยและคุณค่าทางอาหาร ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 25) ได้กำหนดรูปแบบไว้สี่รูปแบบ คือ รูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารชุด และรูปแบบประสม จากการเร่งรัดการดำเนินงานพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการจัดโครงการอาหารกลางวัน การจัดเมนูอาหารให้เป็นอาหารเสริม การจัดยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ ไว้บริการประจำโรงเรียน รวมทั้งการประกันสุขภาพนักเรียนได้รับบริการรักษาพยาบาลเจ็บป่วยและตรวจสุขภาพฟรี ทำให้ภาวะสุขภาพอนามัยของนักเรียนได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ แต่ยังไม่ถึงระดับที่น่าพอใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 8 - 9) ดัง สรุปผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ระยะครึ่งแผนปรากฏว่า นักเรียนมีน้ำหนักตามเกณฑ์ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเพียงร้อยละ 87.68 จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 90 (ข่าวการประถมศึกษา, 2538)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันเป็นโครงการหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เด็กเรียนมีสุขภาพดี มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา ทั้งนี้เพราะยังมีเด็กนักเรียนอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้ปกครองยากจนไม่สามารถจัดอาหารกลางวันให้กับบุตรหลานได้ และส่วนหนึ่งจำนวนนี้ไม่ได้รับประทานอาหารเช้าด้วย ในการดำเนินการที่ผ่านมาไม่เพียงแต่จัดสรรเงินให้โรงเรียนจัดอาหารเลี้ยงนักเรียนเท่านั้น แต่เน้นให้โรงเรียนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชางานบ้านและงานเกษตร เพื่อนำผลผลิตไปขายนำเงินรายได้มาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน หรือนำผลผลิตไปให้โครงการอาหารกลางวันโดยตรงต่อไป การดำเนินการในลักษณะนี้ประสบความสำเร็จบางส่วนเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่โรงเรียนยังไม่สามารถจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนอย่าง

ทั่วถึง เพราะสภาพเศรษฐกิจของชุมชนยากจน นักเรียนมีอำนาจซื้อต่ำ โรงเรียนต้องจัดเลี้ยงให้เปล่า เงินทุนจึงหมดอย่างรวดเร็ว โรงเรียนขาดความพร้อมในด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ การช่วยเหลือของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียนสามารถสร้างผลผลิตทางการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันได้เพียงเล็กน้อย จึงไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 : 342)

สำหรับการบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่า ได้ดำเนินการโครงการอาหารกลางวันครบทุกโรงเรียนแล้วตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 โดยได้ใช้เงินงบประมาณและเงินบริจาคของเอกชนบางส่วน และจากการรายงานผลการดำเนินการตามโครงการ ปรากฏว่า ในปีการศึกษา 2536 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีนักเรียนในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 108,456 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนประถมศึกษาทุกระดับชั้นจำนวน 9,780 คน คิดเป็นร้อยละ 9.02 ของนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเพียงร้อยละ 85.40 ในการดำเนินงานที่ผ่านมา ปรากฏว่า หลายโรงเรียนยังขาดความพร้อมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน เพราะมีปัญหามากในเรื่องขาดบุคลากรที่จะเป็นแรงงานในการจัดทำ มีอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ เงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาหารมีน้อย เนื่องจากต้องขายในราคาถูกและบางส่วนต้องจัดเลี้ยงให้เปล่า และนอกจากนี้ผู้บริหารบางคนไม่เห็นความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวันจึงไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2538 : 10)

ด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ การวิจัยให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีความจำเป็น จึงได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ซึ่งประกอบด้วยหกขั้นตอน คือ ศึกษาและสำรวจ

ข้อมูล แต่งตั้งกรรมการ ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการ ซึ่ง ผลการศึกษาค้นคว้าอาจจะ เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโครงการอาหาร กลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและ ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการ อาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน ซึ่งแตกต่างกันด้านอายุ และขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความสำคัญคือ

1. เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการ บริหารโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารหรือหน่วยงานระดับสูง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผน ปรับปรุงการ

บริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
สูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู
หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการ
ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ของ สำนักงานคณะกรรมการการประณ
ศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ซึ่งประกอบด้วยหกขั้นตอน คือ ศึกษาและสำรวจข้อมูล
แต่งตั้งกรรมการ ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน
และผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหารโรงเรียน
และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ปีการศึกษา 2539 จำนวน 1,156 คน เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 291 คน ซึ่งได้มาโดย
วิธีเปิดตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 -
610) แล้วสุ่มตามระดับชั้น (stratified sampling) ตามขนาดของโรงเรียน และ
ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (table of
random numbers)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวนกเป็น

3.1.1.1 อายุ แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ อายุต่ำกว่า 40 ปี

และอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

3.1.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็นสามขนาด คือ
โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.2 ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

3.1.2.1 อายุ แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ อายุต่ำกว่า 40 ปี
และอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

3.1.2.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็นสามขนาด คือ
โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม คือ การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการ
ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

3.2.1 ศึกษาและสำรวจข้อมูล

3.2.2 แต่งตั้งกรรมการ

3.2.3 ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ

3.2.4 ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

3.2.5 การดำเนินงานตามโครงการ

3.2.6 ประเมินผลโครงการ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน มีความคิดเห็นต่อ
การบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหาร
กลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

4. ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

5. ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง แผนงานที่จัดทำขึ้นเพื่อให้มีการบริการอาหารกลางวันขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา ในรูปแบบที่โรงเรียนดำเนินการเอง

2. การบริหารโครงการ หมายถึง การดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนต่อโครงการ ภายใต้องค์ประกอบหกขั้นตอน คือ ศึกษาและสำรวจข้อมูล แต่งตั้งกรรมการ ประชุมกรรมการ และจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการ

3. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ดำเนินโครงการอาหารกลางวันอยู่ในปีการศึกษา 2539

4. สำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีฐานะเป็นกอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่บริหารการศึกษาระดับประถมศึกษาภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

5. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

6. ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุ แต่งตั้งให้ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในตำแหน่งครูหรืออาจารย์ และโรงเรียน แต่งตั้งให้เป็นครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี

7. ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

8. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่แบ่งตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติกำหนดไว้ แบ่งตามเกณฑ์จำนวนนักเรียน 3 ขนาด คือ

8.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

8.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

8.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน การกิจของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียน การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดโครงการอาหารกลางวัน บทบาทและหน้าที่ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน การบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะกล่าวตามลำดับดังนี้

การบริหารโรงเรียน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2523 : 2) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วน นิพนธ์ กิณางสี (2523 : 12) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน คือ กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งเรียกว่าผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม สำหรับ วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล (2520 : 30) ให้ความเห็นว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดพัฒนาทางด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ตามทัศนะของ พันธุ์ หันนาคินทร์ (2524 : 3) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียน เป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะต้องบริหารงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ทั้งยังได้ให้ข้อสังเกตว่า การบริหารโรงเรียนแตกต่างจากการบริหารธุรกิจซึ่งหวังผลเรื่องกำไร ส่วนการบริหารโรงเรียนมุ่งหวังที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ส่วน สมบูรณ์ พรหมภาพ (2521 : 8) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของ

โรงเรียน ได้แก่ การให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ หวน พันธุ์ (2528 : 7) ได้บันทึกความเห็นไว้ว่า การบริหารโรงเรียน คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณภาพ และ สมศักดิ์ ศรีมานชญ์ (2524 : 148) ได้สรุปว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้บริหารหรือหัวหน้าสถานศึกษาใช้อำนาจหน้าที่ของตนอย่างโดยอภัย ระเบียบ และคำสั่ง กับอำนาจจากความดีงามที่มีในตัวไปจัดองค์ประกอบในการบริหารให้สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

จึงพอจะสรุปสาระสำคัญได้ว่า การบริหารโรงเรียน คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ โดยมีมุ่งหวังที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน

เอกชัย กี่สุพันธ์ (2528 : 1) มีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจห้าประการ คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วน เมธี ปิณฑานนท์ (2525 : 50) ได้แบ่งงานหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นหกประการ คือ งานหลักสูตรและการสอน งานด้านบุคลากร งานด้านอาคารสถานที่ งานด้านการเงินและงบประมาณ งานการประสานงาน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับ จิมบรอ และ นันเนอรี (กิดิมา ปริติดิolk. 2532 : 38 : อ้างอิงมาจาก Kimbrough and Nunnery. 1976 : 24) ได้แบ่งงานบริหารโรงเรียนออกเป็นแปดประการ คือ งานพัฒนาองค์การและสร้างไว้ซึ่งองค์การ งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารเศรษฐกิจการศึกษา งานธุรการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานสร้างภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และงานด้านประเมินผลการวิจัยและสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชน ในส่วนของ แคมป์เบลล์ และคนอื่น ๆ (สมบุรณ์ พรรณภาพ. 2521 : 268 ; อ้างอิงมาจาก Campbell and others. 1977 : 166) ได้สรุปว่า ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมีห้าประการ คือ งานความสัมพันธ์

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานหลักสูตรและการสอน งานบริหารบุคคล งานอาคารสถานที่ และงานธุรการและการเงิน สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ข : 16) ได้กำหนดงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้หกงาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน มีหกงาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานกิจการนักเรียน

วิทยุ สาธร (2516 : 204) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารและการนิเทศบรรดา กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เซาว์ มณีวงศ์ (ม.ป.ป. : 13) ได้ให้ทัศนะว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน คือ งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในห้องเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานกิจการนักเรียนด้วย สำหรับ สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 246) ได้บันทึกว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกห้องเรียน ส่วน ชีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ และคนอื่น ๆ (2528 : 175) ได้อธิบายว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในห้องเรียนตามปกติ เพื่อมุ่งบูรณาการคุณภาพนักเรียนให้เป็นเยาวชนที่พึงปรารถนาที่สุด เพื่อที่จะออกไปสู่โลกกว้างทางอาชีพ และอยู่รวมกันกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งช่วยตนเองและคนอื่น ๆ ได้ตามโอกาส ส่วน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527 ก : 799 - 890) ได้บันทึกไว้ว่า งานกิจการนักเรียนครอบคลุมถึงงานกิจกรรมนักเรียนก่อนเข้าโรงเรียน งานบริการนักเรียนระหว่างเรียน งานจัดกิจกรรมนักเรียน และงานบริการสำหรับผู้ที่ไม่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว

และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ข : 22 - 23) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนครอบคลุมถึงกิจกรรมที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 กิจกรรมที่โรงเรียนบริการให้กับนักเรียน กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ดีขึ้นในโรงเรียน และกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า

พอจะกล่าวได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นการบริหารที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนทั้งหมด ยกเว้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 : 4) กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนครอบคลุมงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. งานกิจการนักเรียนก่อนเข้าโรงเรียน เป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการก่อนที่จะเด็กจะเข้ามาอยู่ในโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 การจัดทำเขตบริการ
- 1.2 การจัดทำสำมะโนนักเรียน
- 1.3 การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน
- 1.4 การจัดทำทะเบียนและระเบียบต่าง ๆ
- 1.5 การจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง

2. งานบริการนักเรียนระหว่างที่อยู่ในโรงเรียน เป็นงานบริการที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 การบริการด้านสุขภาพ
- 2.2 การบริการอาหารกลางวัน
- 2.3 การบริการเพื่อส่งเคราะห์นักเรียน
- 2.4 การแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดเรียน
- 2.5 การบริการแนะแนว

3. งานการจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนในหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้นด้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 การจัดกิจกรรมด้านการปกครอง
- 3.2 การจัดชุมนุมต่าง ๆ

4. งานบริการสำหรับผู้ต้อออกจากโรงเรียนไปแล้ว เป็นงานที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าของโรงเรียน อีกทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมให้ศิษย์เก่ามีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 การติดตามผลนักเรียน
- 4.2 การให้ความรู้วิชาการก้าวหน้า
- 4.3 สมาคมศิษย์เก่า

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ข : 10 - 11) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา 2523
 - 1.1 การทำเขตบริการ
 - 1.2 การจัดทำสำมะโนนักเรียน
 - 1.3 การเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน
 - 1.4 การปฐมนิเทศผู้ปกครอง
 - 1.5 การแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดแคลน
2. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียน เช่น
 - 2.1 การบริการสุขภาพ
 - 2.2 การบริการแนะแนว
 - 2.3 การจัดอาหารกลางวัน
 - 2.4 การบริการนักเรียนขาดแคลน
 - 2.5 ทนการศึกษา
3. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน เช่น
 - 3.1 กิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
 - 3.2 กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน
 - 3.3 กิจกรรมจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ
 - 3.4 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
 - 3.5 การจัดทัศนศึกษา

- 3.6 การจัดกีฬา
- 3.7 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน
- 3.8 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน
- 4. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า เช่น
 - 4.1 การติดตามผลนักเรียน
 - 4.2 การตั้งสมาคมศิษย์เก่า
 - 4.3 การสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน

หนังสือ ทัศนคติ (2524 : 15) ได้สรุปขอบเขตของงานกิจการนักเรียนออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมนักเรียน ซึ่งหมายถึงความรวมถึงหลักการจัดและประเภทของกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน
2. การจัดการบริการแนะแนว ซึ่งรวมถึงหลักการและวิธีการจัดการแนะแนวในโรงเรียน
3. การรักษาวินัยในโรงเรียน ครอบคลุมถึงประเภทของวินัย ความผิดทางวินัย วิธีป้องกันและแก้ไข
4. บริการอื่น ๆ ได้แก่ บริการสุขภาพ บริการเกี่ยวกับการป้องกันภัย และบริการอาหารกลางวัน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบโดยตรง และจะต้องดำเนินงานทุกอย่างให้เรียบร้อยมีประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักเรียนประกอบไปด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. งานกิจการนักเรียนก่อนเข้าเรียน เป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการก่อนที่เด็กจะเข้ามาอยู่ในโรงเรียน
2. งานบริการนักเรียนระหว่างที่อยู่ในโรงเรียน เป็นงานบริการที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. งานการจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนในหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้นด้วย

4. งานบริการสำหรับผู้ที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว เป็นงานที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าของโรงเรียน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ศิษย์เก่ามีความรู้ทันต่อเหตุการณ์

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

ความหมายและความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวัน

ทวิริสม์ ธนาคม (2521 : 34) กล่าวว่า "โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง อาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดขึ้นขายให้แก่นักเรียนโดยไม่คิดกำไร เพื่อช่วยให้เด็กได้รับอาหารที่ครบถ้วน ได้สัดส่วนเพียงหนึ่งในสามของความต้องการอาหารของเขาในหนึ่งวัน" ส่วน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "โครงการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน หมายถึง โครงการส่งเสริมการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการ การเลือกอาหารที่ถูกต้องตามกำลังเงินและเศรษฐกิจ ทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาการทั้งทาง ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็ก"

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานที่โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และเพื่อสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีมานานแล้วตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 คือ เริ่มจัดให้นักเรียนประจำ อาหารที่จัดคือ อาหารเช้า อาหารกลางวัน และอาหารเย็น การจัดอาหารกลางวันเริ่มครั้งแรกที่ยุโรป แต่ประเทศที่จัดได้ผลที่สุดได้แก่ประเทศอังกฤษ (บุญเลิศ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา, 2527 : 16)

สำหรับในประเทศไทยนั้น ทวิริสม์ ธนาคม (2521 : 34 - 36) ได้สรุปความเป็นมาของอาหารกลางวันไว้ดังนี้

ใน พ.ศ. 2499 สำนักงานการศึกษาระหว่างชาติและยูเนสโก จัดการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ที่ประชุมเสนอเรื่องความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อสุขภาพ ขอให้โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้เด็ก

ใน พ.ศ. 2501 กรมการฝึกหัดครูให้เจ้าหน้าที่ไปอบรมครูในโรงเรียนประถมศึกษาตามข้อตกลงกับยูนิเซฟ ในโครงการฝึกหัดครูชนบท ใน พ.ศ. 2507 กรมการฝึกหัดครูได้สำรวจความต้องการของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งโภชนาการ ซึ่งเกี่ยวกับอาหาร มีใจความว่า นักเรียนส่วนมากไม่ได้กลับไปรับประทานอาหารกลางวัน และโรงเรียนหลายแห่งไม่ได้จัดอาหารกลางวันให้เด็กของตน

ใน พ.ศ. 2508 กองโภชนาการ กรมอนามัย ทำการสำรวจการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน ส่งคำถามไปยังกรมสามัญ กรมอาชีวศึกษา และกรมการฝึกหัดครู รวม 797 โรงเรียน ได้รับคำตอบมา 608 โรงเรียน สรุปได้ว่า นักเรียนซื้ออาหารจากผู้ทำอาหารมาขายมากที่สุด รองลงมาคือ น้าอาหารจากบ้านมารับประทาน และรับประทานอาหารที่โรงเรียนจัดขึ้น ฯลฯ

ใน พ.ศ. 2509 ศึกษาพิเศษของกรมสามัญ สำรวจโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้น 259 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่มีประถมศึกษาตอนต้นด้วย 1,207 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่ทำอาหารมีเพียงร้อยละ 8.5 เด็กกลับไปรับประทานอาหารที่บ้าน น้าอาหารจากบ้านมารับประทานที่โรงเรียน กว่าครึ่งให้แม่ค้าขายอาหาร สาเหตุที่โรงเรียนไม่ได้จัดขายเองนั้น โรงเรียนเกือบครึ่งตอบว่า เด็กยากจนไม่มีเงินซื้อ นอกจากนั้นพบว่า ไม่มีที่ทำอาหาร ไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีบุคคลทำอาหาร ร้อยละ 15.79

ใน พ.ศ. 2515 - 2517 สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ได้ทำการส่งเสริมอาหารโปรตีน ใช้โปรตีนเกษตรทำที่ครัวกลาง ทดลองเลี้ยงเด็ก 3 โรงเรียนในเขตอำเภอบางเขน หลังยุติการทดลองพบว่า เด็กที่รับประทานอาหารมีสุขภาพดี ลดอัตราโรคขาดอาหารได้หลายโรค

ใน พ.ศ. 2518 คณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันได้จัดการอบรมแก่หัวหน้าหมวดการศึกษา ครูใหญ่ และครูคหกรรมศาสตร์ เมื่อเสร็จการอบรมก็แจกเงินไปโรงเรียนละ 5,000 บาท เพื่อการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน และใน พ.ศ. 2520

กรมการปกครองได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้จัดไว้ในงบประมาณ พ.ศ. 2520 และให้คณะกรรมการชุดเดิมช่วยจัดการอบรม และได้แบ่งเป็นสี่ภาค ภาคเหนือที่เชียงใหม่ ภาคใต้ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาคตะวันออกที่เชียงใหม่ ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม ภาคกลางที่สร้างคนวิาส สมุทรปราการ ซึ่งการจัดโครงการในครั้งนี้ อยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520 - 2524) และกำหนดโรงเรียนในโครงการปีละ 270 โรงเรียน ยกเว้นใน พ.ศ. 2520 ดำเนิน 390 โรงเรียน

เมื่อ พ.ศ. 2523 ได้โอนการศึกษาประชากรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินการเรื่องโครงการอาหารกลางวันยังคงดำเนินการต่อมา และมีจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดโครงการอาหารกลางวันเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และภาคเอกชนได้เข้ามาร่วมมีบทบาทให้ความช่วยเหลือมากขึ้น และใน พ.ศ. 2527 มีโรงเรียนประถมศึกษาจัดโครงการอาหารกลางวันเพิ่มขึ้นอีก 2,330 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527 : 13 - 15)

ในงบประมาณ 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน โดยจัดให้โรงเรียนที่ยังไม่ได้ดำเนินงานครบทุกโรงเรียน และในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (2529 - 2534) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นเป้าหมายด้านคุณภาพในการจัดโครงการอาหารกลางวันเป็นสำคัญ กล่าวคือ มุ่งให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน และได้รับคุณค่าครบทุกหมู่ ลดปริมาณการขาดสารอาหารให้นักเรียนให้ได้ร้อยละ 100 และจัดกิจกรรมโครงการในรูปกระบวนการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 9)

หลักการจัดการโครงการอาหารกลางวัน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2527 ข : 843) ได้อธิบายว่า การจัดการโครงการอาหารกลางวันถ้าจะให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย ควรจะยึดถือปฏิบัติตามหลักการดังต่อไปนี้

1. มุ่งที่ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็กเป็นสำคัญ ทางโรงเรียนไม่ควรมุ่งหวังกำไร ควรจะมุ่งส่งเสริมให้เด็กที่ยากจนและเด็กทั่ว ๆ ไป ให้ได้รับประทานอาหารที่ดีในราคาถูก หากมีกำไรบ้างเล็กน้อยควรนำไปปรับปรุงการจัดการอาหารให้ดีขึ้น หรือใช้เป็นค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ที่สึกหรอ ไม่ควรนำไปใช้เพื่อกิจการอื่น ๆ

2. มุ่งที่คุณค่าทางโภชนาการ ต้องจัดให้มีคุณค่าทางอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ต้องพิจารณาสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนในท้องถิ่นของตนว่า นักเรียนเหล่านั้นขาดอาหารประเภทใดมาก ครูควรจัดอาหารประเภทที่ขาดไปเพิ่มให้มากขึ้น

3. มุ่งให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา การจัดการอาหารกลางวันนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการแล้ว ควรให้นักเรียนได้ศึกษาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการอาหาร การเลือกซื้ออาหาร การปรุงอาหาร การอนามัย และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนด้วย

วิณะ วีระไวทยะ (2524 : 21) กล่าวว่า หลักการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ควรจัดให้เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของเด็กวัยเรียน โดยจัดปรุงอย่างง่าย ๆ ให้อาหารที่มีคุณค่า และเตรียมถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ราคาพอสมควรที่เด็กพอจะรับประทานได้ โดยยึดหลักไม่เอากำไร ให้เด็กมีเวลาเพียงพอในการรับประทาน ไม่รีบร้อน และที่รับประทานอาหารมีบรรยากาศแจ่มใส นอกจากนี้ควรจัดให้มีประโยชน์ทางด้านโภชนาการไปด้วย โดยมีครูคอยแนะนำในเวลาอาหาร หรือมีการอภิปรายถึงคุณค่าของอาหารต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นอาหารกลางวันก่อนหรือหลังรับประทานอาหาร เพื่อเด็กจะได้เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

ยุวดี กาญจนันธุติ (2523 : 219) ได้เสนอหลักการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ว่า ไม่ควรมุ่งผลกำไรจากนักเรียน พยายามช่วยให้นักเรียนที่ขาด

ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน จัดทำอาหารให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เป็นอาหารที่สะอาดปลอดภัย ไม่มีภัยต่อร่างกาย จัดบรรยากาศและสถานที่รับประทานอาหารเช้า มีโครงการโภชนาการอื่นเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและผู้ปกครอง ปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียนเข้าสู่ภาคปฏิบัติ โดยใช้บริการโครงการอาหารกลางวัน มีโครงการเกษตรสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน และจัดให้มีการบันทึกน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียนไว้ทุกภาคเรียน

นอกจากนี้ ชีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ (2526 : 59) ยังได้เสนอแนวคิดว่าการจัดบริการอาหารกลางวันที่ดีควรยึดหลักดังนี้

1. การจัดอาหารกลางวันต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนวัยต่าง ๆ
 2. การจัดอาหารกลางวันต้องจัดเตรียมอาหารที่เป็นมาตรฐานและถูกต้องตามหลักโภชนาการ
 3. การจัดอาหารกลางวันต้องมีการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ วัน
 4. การจัดรายการอาหารกลางวันต้องเตรียมจัดร่วมกันระหว่างผู้จัดกับนักเรียนผู้รับบริการ
 5. ต้องมอบหมายผู้รับผิดชอบควบคุมโรงอาหารให้แน่นอนและชัดเจน
 6. หัวหน้าการจัดรายการอาหารกลางวันจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ในวิชาอาหารและโภชนาการ
 7. บุคลากรผู้ดำเนินการจัดบริการอาหารกลางวันควรได้รับการอบรมก่อนเข้าดำเนินงาน
 8. ผู้รับผิดชอบจัดรายการอาหารกลางวันต้องรู้ถึงความต้องการและนิสัยการรับประทานอาหารของนักเรียนระดับต่าง ๆ
 9. คำว่าคุณภาพดีและราคาถูก คือมาตรฐานของการจัดบริการอาหารกลางวัน
- สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 29 - 30) เสนอหลักสำคัญในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดไว้ว่า โรงเรียนต้องวางแผนร่างโครงการและตั้งจุดประสงค์ให้แน่นอน ต้องมุ่งปรับปรุงโภชนาการของนักเรียน ต้องมุ่งหวังส่งเสริมการเสียสละของคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนต้อง

หาทางส่งเสริมด้านโภชนาการการศึกษา และให้สัมพันธ์กับโครงการศึกษาในกลุ่มประสบการณ์
อื่น ๆ ด้วย นอกจากนั้นโรงเรียนต้องหาทางส่งเสริมเด็กยากจน ไม่มุ่งหวังกำไร มองเห็น
ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ควรเป็นผู้มีเจตนา
ที่ดี มีค่านิยมสูงต่อการดำเนินงานของโครงการนี้อย่างแท้จริง ตลอดจนการใช้จ่ายแหล่งชุมชน
สิ่งแวดล้อมเข้ามาช่วยดำเนินการ จะช่วยให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์สูงสุด

กล่าวโดยสรุป หลักในการจัดโครงการอาหารกลางวันที่จะให้บรรลุผลตามความ
มุ่งหมายควรยึดหลักดังนี้คือ มุ่งผลประโยชน์ที่จะให้เกิดขึ้นกับตัวเด็กเป็นสำคัญ มุ่งส่งเสริมให้
เด็กที่ยากจนและ เด็กทั่ว ๆ ไปที่ได้รับประทานอาหารที่ดี ราคาถูก มุ่งที่คุณค่าทางวิชาการ
และมุ่งให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน

ทวี ฤกษ์สำราญ (2520 : 80) กล่าวว่า การจัดโครงการอาหารกลางวัน เป็น
การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองนักเรียน ทำให้เด็กมีสุขภาพดีทางด้านร่างกายและจิตใจ
ทำให้การศึกษาดีขึ้น ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และฝึกให้นักเรียนรู้วิถีทาง
ด้านความเป็นนักประชาธิปไตย ส่วน วิริยะ วีระไวทยะ (2524 : 22) โครงการอาหาร
กลางวันเป็นโครงการที่ทำให้เด็กมีภาวะโภชนาการดี บวกฝังให้เด็กมีนิสัยการกินที่ถูกต้อง
ส่งเสริมการพัฒนาทางจิตใจและสังคมแก่เด็ก ซึ่งจะส่งผลต่อครอบครัวและสังคมต่อไป
สำหรับ สุชาติ โสภณประยูร (2519 : 88) ที่กล่าวว่า โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
มีวัตถุประสงค์สองทาง คือ ความมุ่งหมายทางการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กได้เจริญงอกงาม
ทางด้านร่างกาย สมอง จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างครบถ้วน และความมุ่งหมายด้าน
โภชนาการ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ถูกต้อง มีคุณค่าครบตามที่ร่างกาย
ต้องการ อันจะช่วยให้มีสุขภาพดี เป็นตัวอย่างด้านโภชนาการแก่ผู้ปกครองและชุมชน ให้
นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงทางด้านโภชนาการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดอาหาร
รับประทานในเวลากลางวันสำหรับนักเรียนและครู ทั้งยังให้นักเรียนและครูได้มีอาหารถูก
สุขลักษณะรับประทาน ช่วยป้องกันโรคติดต่อของทางเดินอาหาร นอกจากนี้ยังเป็นการช่วย
ป้องกันโรคขาดสารอาหารในโรงเรียนแถบชนบทได้อีกด้วย ส่วน บัณฑิตา สมบูรณ์ศิลป์ (2523

: 153) ได้สรุปว่า การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไม่ควรทำเพื่อการหาเงินเข้าโรงเรียน ควรมุ่งให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณ ให้ได้สัดส่วนตามหลักโภชนาการ มีราคาถูก สะอาดและมีคุณค่า และสอดคล้องกับการเรียนของนักเรียน ส่วน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 14) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง

2. เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าและปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย

3. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน

4. เพื่อสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

5. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการศึกษแก่ชุมชน และนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย สร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร และช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน

รูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 25-29) ได้กำหนดรูปแบบไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเพิ่มเติม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่ทำให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้านแล้วทางโรงเรียนจัดทำอาหารลาว (กับข้าว) หรืออาหารหวาน (ขนม) เพิ่มเติมให้ทุกวัน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการและได้รับสารอาหารครบถ้วน เช่น วิธีการให้นักเรียนนำข้าวและอาหารแห้งมาจากบ้าน โรงเรียนจัดทำอาหารประเภทแกงและผักผลไม้เพิ่มเติม เป็นต้น โดยแจกให้นักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อจะได้

แลกเปลี่ยนอาหารซึ่งกันและกัน หรือโรงเรียนจะจำหน่ายอาหารให้กับนักเรียนในราคาถูกก็ได้ แล้วจัดอาหารส่วนหนึ่งแบ่งปันให้กับนักเรียนที่ขาดแคลนให้มีอาหารกลางวันรับประทานด้วย

2. รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่โรงเรียนทั่วไปสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากราคาถูก ประกอบง่าย และมีคุณค่าทางอาหารครบถ้วน เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดสลับกับรูปแบบอื่น ๆ เพราะบางครั้งนักเรียนอาจเบื่อข้าว โรงเรียนก็ทำอาหารจานเดียวแทน ซึ่งมีให้เลือกหลายชนิด เช่น ชามจีนน้ำยากุ้งเตี่ยว ราดหน้า ก๋วยเตี่ยวน้ำ-แห้ง ก๋วยจั๊บ ก๋วยเตี่ยวลูกชิ้น บะหมี่น้ำ-แห้ง ข้าวผัด ข้าวคลุกกะปิ ข้าวราดแกง ข้าวมันไก่ ข้าวหมูแดง ข้าวขาหมู ฯลฯ

3. รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่มีสูตรที่เสถียรทั้งปริมาณ และคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วยข้าว กับข้าว และขนมหรือผลไม้ รูปแบบนี้ให้นักเรียนแจ้งความประสงค์รับประทานเป็นรายเดือน ซึ่งโรงเรียนจะทราบจำนวนที่แน่นอน เพื่อโรงเรียนจะได้เตรียมอาหารได้เหมาะกับจำนวนนักเรียน ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มาก สามารถดำเนินการอาหารกลางวันได้ดีกว่าทุกรูปแบบ

4. รูปแบบประสม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ที่มีตั้งแต่ 1 รูปแบบขึ้นไป เพื่อดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เช่น

วันจันทร์ นักเรียนนำข้าวและอาหารมาโรงเรียน แยกสับ ผักรวม (รูปแบบเพิ่มเติม)

วันอังคาร นักเรียนนำข้าวและอาหารมาโรงเรียน ผักคั้นน้ำกับหมู (รูปแบบเพิ่มเติม)

วันพุธ โรงเรียนทำก๋วยเตี่ยวผัดราดหน้า (รูปแบบอาหารจานเดียว)

หรือทางโรงเรียนจะดำเนินการโดยให้นักเรียนรับประทานอาหารชุดเป็นรายเดือน และนักเรียนบางส่วนซื้อข้าวราดแกงหรือก๋วยเตี่ยวที่โรงเรียนจำหน่าย ซึ่งมีทั้งรูปแบบอาหารชุดและอาหารจานเดียวสลับกันไป ซึ่งจากทั้งสามรูปแบบที่กล่าวข้างต้น ถ้าโรงเรียนนำมาใช้จัดโดยสลับวันกัน เราเรียกการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนแบบนี้ว่า รูปแบบประสม

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้สี่รูปแบบคือ รูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารชุด และรูปแบบประสม

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการอาหารกลางวัน

การจัดโครงการอาหารกลางวันจะมีประโยชน์ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 14)

1. นักเรียนได้เรียนรู้หลักปฏิบัติเกี่ยวกับโภชนาการ การเกษตร ฯลฯ จากการปฏิบัติจริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. นักเรียนมีสุขภาพดีขึ้น มีความสามารถในการเรียน อันจะทำให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและเป็นกำลังของชาติในอนาคต
3. นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างทั่วถึง โดยบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเสียค่าใช้จ่ายอย่างประหยัด
4. นักเรียนพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 34 - 37) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันให้ได้ผลดี โดยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และโรงเรียนมีผลผลิตที่สามารถนำมาประกอบอาหารให้นักเรียนได้รับประทานได้อย่างเพียงพอนี้ การดำเนินงานควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมผลผลิต เป็นขั้นตอนที่ทำให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบที่จะนำไปประกอบอาหารในขั้นตอนนี้ มีกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการอธิบายจดบันทึกรายงานในเรื่องการปลูกพืช

กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้ในเรื่องรูปทรงเรขาคณิต การวัดมาตราต่าง ๆ การคำนวณพื้นที่ เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องการเจริญเติบโตของพืช การขยายพันธุ์พืช เพื่อเตรียมนำไปปลูกในแปลง เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การเตรียมอาหาร เป็นขั้นตอนในการเตรียมรายการอาหาร โดยคำนึงถึงคุณค่าอาหารตามหลักโภชนาการและเลือกเตรียมส่วนประกอบให้เหมาะสมกับจำนวนสมาชิก รวมทั้งการจัดเตรียมภาชนะและสถานที่ เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ซึ่งขั้นตอนนี้มีกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการชั่ง ตวง วัด ท้าบัพชี เป็นต้น

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนในทักษะการเขียน และการจดบันทึก เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ผักนึสัยให้มีความซื่อสัตย์ ความอดทน การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประกอบอาหาร เป็นขั้นตอนในการประกอบอาหาร ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ การประกอบอาหารโดยคำนึงถึงความสะอาด ความปลอดภัย และคุณค่าอาหาร เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การรับประทานอาหาร เป็นขั้นตอนในการฝึกความมีระเบียบในการเข้าแถว มารยาทการรับประทานอาหาร การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร สุกนึสัยก่อน-หลังรับประทานอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ขั้นที่ 5 การเก็บและล้าง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในการทำความสะอาดสถานที่ ภาชนะ ความมีระเบียบ เป็นต้น เน้นกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนในการจัดแบ่งกลุ่ม
แบ่งงานความรับผิดชอบ ความสามัคคี เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การจัดการ ขั้นตอนนี้เป็นการนำความรู้จากกิจกรรมสหกรณ์ในเรื่องการ
ซื้อ การขาย การลงบัญชี การคิดต้นทุน กำไร และการแบ่งงานรับผิดชอบ โดยให้ขบวนการ
กลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตซึ่งเป็นแกนกลาง
และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ใช้ความรู้ในเรื่องการเพาะปลูกเพื่อให้ได้มา
ซึ่งผลผลิต การเลี้ยงสัตว์ และนำเข้าสู่กิจกรรมสหกรณ์ เป็นต้น

กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการคำนวณ การคิดต้นทุน การขาย
ปันผล เป็นต้น

ขั้นที่ 7 การถนอมอาหาร เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตั้งแต่การประกอบอาหาร การเก็บ
และล้าง เป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และ
นำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมี และ
สารละลายความร้อน เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้ความรู้เรื่องความประณีต และศิลปะปฏิบัติ
เป็นต้น

กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการชั่ง ตวง คำนวณต้นทุน
ราคาจำหน่าย เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวันให้ได้ผลดีนั้นควร
ดำเนินงานไปตามขั้นตอน คือ การเตรียมผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร
การรับประทานอาหาร การเก็บและการล้าง การจัดการ และการถนอมอาหาร ซึ่ง
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแต่ละขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมานี้สอดคล้องกันทุกขั้นตอน

การนิเทศการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 46 - 48) กล่าวว่า การดำเนินการกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จำเป็นจะต้องมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ และประสานต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ อันจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยกันแก้ไข ปรับปรุง แนะนำ สนับสนุน และส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

การนิเทศ หมายถึง การเสนอแนะ ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การนิเทศกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การเสนอแนะ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อพัฒนาการดำเนินการกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การนิเทศมีมากมายหลายวิธีที่ผู้นิเทศจะสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้แก่

1. การบริการเอกสาร เป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในรูปของเอกสารจดหมายข่าว หรือหนังสือเวียน
2. การสาธิต เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศแสดงขั้นตอนในการทำงานให้ผู้รับการนิเทศดู เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้
3. การพบปะเป็นรายบุคคล เป็นการพบปะกันระหว่างผู้ทำการนิเทศ กับผู้รับการนิเทศ วิธีนี้เป็นวิธีที่จะทำให้อาหารปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศด้วย
4. การพาไปดูงาน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้การดำเนินงานกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน
5. สังเกตและแนะนำ การให้คำแนะนำนั้นผู้นิเทศจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน และตัวผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะนิเทศได้ถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ
6. การประชุม การประชุมโดยมากมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงหรืออภิปรายเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้เข้ารับการนิเทศได้รับฟัง

7. การจัดประสบการณ์ตรง เป็นการให้ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้และปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นการช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ได้

8. การจัดนิทรรศการ เป็นการแสดงข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ศึกษาทำความเข้าใจเอง

9. การให้ดูภาพยนตร์และวิดีโอเทป เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ

10. การอบรม เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเฉพาะเรื่องเป็นครั้งคราว การติดตาม หมายถึง การตรวจสอบสภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากน้อยเพียงไร เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การติดตามการดำเนินงานกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันจะต้องพิจารณาด้านต่าง ๆ นั้น

1. ด้านปัจจัย ซึ่งการจัดปัจจัยในการดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด เช่น คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เป็นต้น
2. ด้านกิจกรรมดำเนินงาน ได้แก่
 - 2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์
 - 2.2 การวางแผนและบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน
 - 2.3 รูปแบบการจัดทำอาหารกลางวัน
 - 2.4 การบริหาร
3. ด้านผลการดำเนินงาน ติดตามผลดูว่ามีการปฏิบัติเป็นอย่างไร เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงไร ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

การประเมินผล การประเมินผลกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การนำข้อมูลการดำเนินงานที่ได้จากการวัด โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาวิเคราะห์แล้วเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อตัดสินว่าการดำเนินงานกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

โรงเรียนที่สามารถดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันได้ดีมีคุณภาพนั้น มักมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. มีแผนงานที่แน่นอน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน
3. นักชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
4. บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือ
5. มีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันช่วยสนับสนุนโครงการ

การรายงานผล การรายงานผล หมายถึง การสรุปข้อมูลผลการดำเนินงานกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เพื่อรายงานให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอำนาจในการตัดสินใจได้ทราบถึงผลงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ การรายงานทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและด้วยวาจา เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียนมีหน้าที่นี้เทศ ติดตามผลและประเมินผลงาน การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนิเทศติดตามผลงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และประเมินผลงานการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนคณะครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันจะรายงานผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคให้ผู้บริหารทราบด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร แล้วแต่กรณี เพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอำนาจในการตัดสินใจได้ทราบ เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดโครงการอาหารกลางวัน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2526 : 88) กล่าวว่า การจัดบริการอาหารกลางวันจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยให้ความสำคัญร่วมมือนในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร เวลา สถานที่ อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้พอเพียงแก่ความต้องการ

2. แสดงความสนใจ และกระตือรือร้นต่อโครงการจัดบริการอาหารกลางวันให้ปรากฏแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อเป็นการจูงใจว่าผู้ร่วมงานเห็นความสำคัญของโครงการ

3. ให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินการจัดบริการอาหารกลางวัน เพื่อให้การจัดบริการอาหารกลางวันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4. จัดหาแหล่งความช่วยเหลือสำหรับโครงการจัดบริการอาหารกลางวันจาก บริษัท ห้างร้าน สมาคม มูลนิธิ ฅนดี ฅรงสิ ฅรงงานต่าง ๆ หรืออาจจัดทำเป็นโครงการหารายได้ เพื่อสนับสนุนโครงการจัดบริการอาหารกลางวัน เช่น โครงการเหรียญสีของกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

5. ประสานงานกับชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการ เช่น ขอให้ประชาชนได้เข้าร่วมโครงการหรือให้ความช่วยเหลือด้านอื่น

6. จัดให้ครูที่รับผิดชอบในการดำเนินการจัดบริการอาหารกลางวันมีชั่วโมงสอนน้อยลง เพื่อจะได้รับผิดชอบการจัดบริการอาหารกลางวันได้เต็มที่

7. ติดตามผลการจัดบริการอาหารกลางวันเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดบริการอาหารกลางวันครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ให้กำลังใจแก่ผู้รับผิดชอบเมื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ดี

วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล (2520 : 58) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมถ้าจะให้ได้ดีผู้บริหารควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. กิจกรรมทุกประเภทต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของครูและผู้บริหารอย่างใกล้ชิด
2. ต้องมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมความเจริญด้านต่าง ๆ ของนักเรียน
3. จำนวน ชนิด และประเภทของกิจกรรม ควรได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน และความต้องการของนักเรียน
4. ต้องมีวิธีการจำกัดจำนวนกิจกรรม จำนวนสมาชิกที่จะเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมเหล่านั้นด้วย

5. ควรมีการแนะแนวเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรม
6. ครูและนักเรียนทุกคนมีสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น
7. เวลา สถานที่ และภาวะเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเสมอ
8. กิจกรรมทุกอย่างต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาการของเด็ก ไม่ใช่เพื่อความดีความชอบของครูหรือนักเรียน
9. พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมบางอย่าง
10. หากมีเรื่องเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง จะต้องแสดงรายรับรายจ่ายให้ละเอียด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ข : 20) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ดังนี้
 1. ริเริ่มในการวางแผนงานการจัดกิจการนักเรียน
 2. แบ่งสายงานที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมและเป็นผู้ร่วมในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน
 3. พิจารณาบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน
 4. ควบคุมดูแลให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ทำงานประสานสัมพันธ์กันดีเป็นอย่างดี
 5. เสนอรายงานการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และบุคคลในชุมชนทราบ
 6. ร่วมในการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ
 7. ติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 8. สนับสนุนส่งเสริมให้การทำงานไปด้วยดี
 9. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานทุกด้าน
 10. จัดหาแหล่งความช่วยเหลือเงินมาใช้ในการจัดกิจกรรม
 11. อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ
 12. ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน
 13. ให้ความสนับสนุนและร่วมมือในด้านต่าง ๆ
 14. อนุมัติในการจัดกิจกรรมทุกประเภท ทั้งในและนอกโรงเรียน อีกทั้งเป็นผู้สั่งยกเลิกการจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดโครงการอาหารกลางวัน มีดังนี้คือ

1. ริเริ่มวางแผนในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
2. ให้ความสนใจและกระตือรือร้นต่อโครงการ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานเห็นความสำคัญของโครงการ
3. ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดบริการอาหารกลางวัน
4. จัดหาแหล่งความช่วยเหลือสำหรับโครงการจัดบริการอาหารกลางวัน
5. ประสานงานกับชุมชนเพื่อขอความร่วมมือ
6. พิจารณาคูคลองให้เหมาะสมกับงาน
7. ติดตามผลการจัดบริการอาหารกลางวันเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

บทบาทและหน้าที่ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

พอง เกิดแก้ว (2524 : 120) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูผู้ควบคุมโครงการอาหารกลางวันว่า มีดังนี้คือ

1. ดูแลหรือกำหนดรายการอาหารประจำวัน
2. ควบคุมการจ่ายอาหาร
3. ควบคุมการทําหรือปรุงอาหาร
4. ควบคุมการเสิร์ฟอาหารให้ทันเวลา น่าดู ปริมาณเพียงพอ รวดเร็ว สะอาด
5. ควบคุมการทำความสะอาดและรักษาความสะอาดสถานที่
6. ดูแลทําบัญชีรับ-จ่าย บันทึกคนงาน บันทึกอื่น ๆ
7. ดูแลอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ
8. ดูแลสุขภาพของคนงาน
9. สืบดูราคาและภาวะทางการค้า
10. ปรึกษารื้อกับครูใหญ่เกี่ยวกับการจัดอาหาร รวมทั้งปรึกษากับศึกษานิเทศก์

สำหรับ ทวีสิทธิ์ สิทธิกร (2532 : 220 - 221) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันไว้ดังนี้ คือ

1. ควบคุมอาหารให้มีคุณภาพดีตามราคาที่โรงเรียนกำหนด
 2. ควบคุมในเรื่องความสะอาดของอาหาร ภาชนะที่ใช้ การวางขายต้องมีฝาปิดมิดชิด
 3. ควบคุมราคาอาหารให้อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างถูก
 4. ควบคุมความสะอาดของสถานที่ปรุง เจ้าหน้าที่ ที่นั่งรับประทานอาหาร และบริเวณโรงอาหารให้สะอาดอยู่เสมอ
 5. ควบคุมดูแลเรื่องความสะอาดส่วนบุคคลของผู้ปรุง ผู้เสิร์ฟ และผู้จำหน่ายอาหาร จัดให้มีการตรวจโดยแพทย์อย่างน้อยปีละครั้ง
 6. จัดให้มีอ่างล้างมือ น้ำสะอาด สบู่ บริการไว้ให้ผู้ปรุง ผู้จ่าย และผู้จำหน่ายได้ใช้อย่างเพียงพอ
 7. จัดให้มีถังใส่เศษอาหาร ขยะ อย่างเพียงพอ และควรแยกถังใส่ขยะเปียก และขยะแห้งไว้คนละถัง
 8. จัดให้มีอุปกรณ์ เครื่องใช้สำหรับทำความสะอาดพื้น
 9. ออกระเบียบปฏิบัติสำหรับแม่ค้า ผู้จ่ายอาหาร และปิดประกาศให้เห็นกันทั่วตลอดเวลา
 10. ประเมินผลการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนตามโอกาสอันควร
- ส่วน สุชาติ โสมประบุร (2519 : 101 - 102) กล่าวว่า ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันควรมีบทบาทดังต่อไปนี้
1. ดูแลสอดส่องเกี่ยวกับการประกอบอาหารหรือปรุงอาหาร ให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณ
 2. ดูแลเกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น การเสิร์ฟดีหรือไม่ และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
 3. ดูแลควบคุมในเรื่องการใช้และการเก็บรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ของโรงอาหารและโรงครัว

4. ดูแลแม่ครัวและคนงานโรงครัวให้เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรงและสุขภาพสมบูรณ์ ปราศจากโรคติดต่อ ไม่เป็นพาหะนำโรคและมีสุขนิสัยที่ดี และควรรักษาให้มีการอบรมและตรวจสุขภาพจากแพทย์ด้วย

5. คอยดูแลให้โรงอาหารและโรงครัวอยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะทั้งในด้านอาคารสถานที่ เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ รวมทั้งเก็บและรักษาอาหารด้วย

6. ประเมินผลงานการให้บริการอาหารกลางวันของโรงเรียนตามโอกาสอันควร และ ชารี มณีศรี (2527 : 141) ได้ให้ความเห็นว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันควรทำหน้าที่ดูแลให้การ จัดอาหารถูกส่วนตามหลักโภชนาการ จัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ให้เพียงพอ กำหนดมาตรการในการรักษาความสะอาด ควบคุมดูแลด้านการเงิน และคอยตรวจสอบการรับจ่าย กำหนดเวลารับประทานอาหารและวิธีแจกจ่ายอาหาร และ กำหนดเวลาขายให้แน่นอน เพื่อสะดวกแก่การควบคุมและป้องกันมิให้นักเรียนติดนิสัยรับประทานอาหารพร่ำเพรื่อ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน มีดังต่อไปนี้ คือ

1. ดูแลหรือกำหนดรายการอาหารประจำวัน
2. ควบคุมเกี่ยวกับเรื่องการจัดอาหาร การจ่ายอาหาร และการทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่
3. ดูแลทักเตือนผู้รับ-จ่ายไม่ให้รั่วไหล
4. ดูแลเครื่องมือ เครื่องใช้อย่างสม่ำเสมอ
5. ประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันเป็นระยะตามโอกาสอันควร

การบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ชาญชัย อินทรประวัตติ (2521 : 187) อธิบายว่า การบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง โครงการจัดอาหารกลางวันเลี้ยงนักเรียนที่ไปโรงเรียนเข้าเป็นกลีบ เพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กนักเรียนทุก ๆ ด้าน โดยให้นักเรียน

ได้กินอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเพียงพอ ในตนเองเดียวกัน วิยะ วีระไวทยะ (2524 : 21) ได้เสนอแนวคิดว่าการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นการ จัดอาหารมื้อกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานอย่างถูกส่วน รู้จักรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น และเพื่อเป็นหลักประกันว่า อย่างน้อยในวันหนึ่ง ๆ เด็กจะได้รับสารอาหารต่าง ๆ หนึ่งในสามของความต้องการอาหารในวันหนึ่ง สำหรับ ชีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ (2526 : 58) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน คือ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นภายใต้การบริหารกิจการนักเรียน เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ ได้สัดส่วนตามหลักโภชนาการและราคาถูก และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 24) ได้สรุปว่า การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน หมายถึง โครงการส่งเสริมการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการในการรับประทานอาหาร

บัญญัติ สมบูรณ์ศิลป์ (2523 : 149) กล่าวว่า โครงการอาหารกลางวันจะสำเร็จได้ผลดี ต้องอาศัยการจัดระบบและการบริหารโครงการที่ดีมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความซื่อสัตย์และเชื่อมั่นในอุดมการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ (2526 : 62 - 64) ที่อธิบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน และจะต้องมีบทบาทโดยศึกษาหลักการวิธีการและความสำคัญของการจัดบริการอาหารกลางวัน ชี้แจงให้ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญของการจัดบริการอาหารกลางวัน ดำเนินการให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้การสนับสนุนการจัดบริการอาหารกลางวันอย่างจริงจัง จัดหาบุคลากรที่เหมาะสมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้พร้อมที่จะดำเนินการได้ แบ่งและมอบหมายงาน ตลอดจนอธิบายลักษณะงานให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ให้คำปรึกษาแนะนำและนิเทศงานอย่างใกล้ชิด จัดให้มีคณะกรรมการตรวจตรา ควบคุม และอำนวยความสะดวกผู้ตรวจสอบบัญชีและการเงิน ร่วมกันประเมินเพื่อพิจารณา ปรับปรุง ควบคุมดูแลการรับประทานอาหารกลางวัน สรรวจนักเรียนที่ขาดแคลนและให้การช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวัน ศึกษาดูงานของโรงเรียนอื่นและพัฒนาการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าขึ้นไป ส่วน

ชัยฤกษ์ วราวิทยา (2526 : 11) ได้ชี้ให้เห็นว่า การบริหารโครงการอาหารกลางวันนั้น ผู้บริหารต้องมีหลักหรือขั้นตอนของการบริหาร และแต่ละขั้นตอนต้องมีความสัมพันธ์สนับสนุนซึ่งกันและกัน ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีความสมบูรณ์ในขั้นตอนนั้น ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ซึ่งมีหกขั้นตอน คือ ศึกษาและสำรวจข้อมูล แต่งตั้งกรรมการ ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และ ประเมินผลโครงการ มากำหนดเป็นตัวแปรตาม เพื่อศึกษาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีปัญหาในขั้นตอนใดบ้าง และขั้นตอนใดมีปัญหาไม่น้อยอย่างไร ซึ่งอาจจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจะได้นำไปปรับปรุงการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะขอกล่าวในรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ศึกษาและสำรวจข้อมูล

ประชุม รอดประเสริฐ (2529 : 8) กล่าวว่า การศึกษาและสำรวจข้อมูล เป็นการรวบรวมปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้เพื่อการวางแผนโครงการ ซึ่งจะต้องมีกระบวนการในการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินงานโครงการ การจัดเตรียมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินการ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน ตลอดจนการคาดคะเนถึงประโยชน์ตอบแทนที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการในครั้งนี้ ส่วน ชงชัย สันติวงษ์ (2520 : 106) กล่าวว่า การศึกษาและสำรวจข้อมูลเป็นการตอบคำถามว่า ปัจจุบันเรามีสภาพเช่นไรต่อไปในอนาคตเราต้องการอะไร อย่างไร จะต้องทำอย่างไรอะไรบ้าง ซึ่งสามารถนำไปสู่จุดหมายดังกล่าว สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 53) ให้ความหมายของการศึกษาและสำรวจข้อมูลว่า คือสภาพที่เป็นจริง สภาพที่กำลังเป็นอยู่ หรือดำเนินการอยู่ในขณะนั้นกับความหวังจุดสุดท้ายของงาน และความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและความพร้อมในการปฏิบัติงาน

สำหรับขั้นตอนในการศึกษาและสำรวจข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 13 - 14) เสนอว่า ควรดำเนินการดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและผู้นิเทศ จำนวนประมาณ 5 - 7 คน คณะทำงานนี้จะมีหน้าที่ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

1.1 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศในการกิจที่เป็นผลการจัดการศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา และสภาพการกำกับ ติดตาม และนิเทศให้ครบทั้งสามลักษณะ คือ ทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต เพื่อให้สามารถมองเห็นสภาพปัจจุบันของงานแต่ละด้านอย่างชัดเจน

1.2 ประมวลและกำหนดเกณฑ์ที่พึงประสงค์ หรือมาตรฐานของงานแต่ละภารกิจให้ครบถ้วน เพื่อสามารถกำหนดประเด็นปัญหา หรือความต้องการได้อย่างถูกต้องชัดเจน

2. เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับเกณฑ์ที่พึงประสงค์ หรือมาตรฐานของงานแต่ละภารกิจ เป็นขั้นตอนที่วิเคราะห์หาดัชนีซึ่งจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาแต่ละด้านว่ามีมากน้อยเพียงใด สำหรับเป็นข้อมูลที่จะใช้เพื่อกำหนดประเด็นปัญหา

3. กำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการ ควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระและรายละเอียดต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน และสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด ฉะนั้น โครงสร้างของปัญหาควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ เรื่องของปัญหา สภาพปัจจัยตัวปัญหา และพื้นที่ที่เป็นปัญหา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนร้อยละ 48 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่พึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอยู่ร้อยละ 2

4. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา เมื่อคณะทำงานในแต่ละหน่วยงานได้ประเด็นปัญหาจากขั้นตอนที่ 3 แล้ว หากปัญหาเหล่านั้นมีเป็นจำนวนมากจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ทั้งนี้ เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ เวลา งบประมาณ กำลังคน ในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาควรพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

4.1 เป็นปัญหาที่แท้จริง

4.2 มีความจำเป็นเร่งด่วน

4.3 ความรุนแรงของปัญหา

4.4 มีผลกระทบต่อเรื่องอื่น ๆ

เมื่อแต่ละหน่วยงานจัดลำดับความสำคัญของปัญหาได้แล้ว จึงพิจารณาร่วมกันว่าในปีการศึกษานั้น ๆ หน่วยงานจะดำเนินงานเพื่อจัดทำโครงการแก้ปัญหาดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงนำปัญหาแต่ละปัญหาที่คาดว่าจะดำเนินการแก้ไขได้ไปวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาต่อไป

5. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสาเหตุที่แท้จริง กล่าวคือ นำปัญหาแต่ละปัญหาซึ่งจัดลำดับความสำคัญไว้แล้วในขั้นที่ 4 มาวิเคราะห์หาสาเหตุ อาจวิเคราะห์โดยอาศัยแผนภูมิแกงปลาเพื่อหาสาเหตุใหญ่และสาเหตุย่อย ๆ ของแต่ละปัญหา ซึ่งมีวิธีการดังนี้

5.1 ประชุมระดมความคิดเพื่อหาสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหา ทั้งสาเหตุใหญ่และสาเหตุย่อย โดยใช้แผนภูมิแกงปลา

5.2 หาวิธีการแก้ไขปัญหามาจากสาเหตุที่แท้จริงในขั้นตอนที่ 6 ต่อไป

6. กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาและกำหนดทางเลือก การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาและกำหนดทางเลือกจะดำเนินการได้ ก็ต่อเมื่อได้รู้ถึงสาเหตุของปัญหาที่แน่นอนชัดเจนแล้ว การให้ผู้ร่วมงานช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงานจะเป็นเรื่องดี เพราะจะทำให้เกิดการยอมรับและร่วมมือกันหาแนวทางที่กำหนดขึ้นไปสู่การปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาและกำหนดทางเลือกอาจใช้ตารางวิเคราะห์เพื่อที่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ แต่ละส่วนให้ชัดเจนและเป็นเหตุให้ผลซึ่งกันและกัน ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาคงดำเนินการภายใต้เงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ที่หน่วยงานมีอยู่ เป็นวิธีการที่ประหยัด เป็นไปได้ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ

มหาวิทยาลัยสุรวิทยธรมาชิราช (2527 ก : 844) กล่าวว่า ก่อนที่โรงเรียนจะตัดสินใจจัดทำโครงการอาหารกลางวัน ทางโรงเรียนควรจะต้องศึกษาและสำรวจข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้เสียก่อน

1. จำนวนนักเรียนที่จะรับประทานอาหารเช้าที่โรงเรียนจัด ในกรณีนี้อาจจะต้องสำรวจในสองประเด็น คือ จำนวนนักเรียนที่ยากจนที่โรงเรียนจะต้องจัดบริการให้ฟรี และจำนวนนักเรียนที่จะซื้ออาหาร ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่าต้องใช้งบประมาณเท่าไร จะใช้อุปกรณ์ในการประกอบอาหารขนาดใด จะทำอาหารในปริมาณเท่าไร และจะใช้งบประมาณเท่าใด เป็นต้น

2. บุคลากรที่จะดำเนินการ โรงเรียนจะต้องสำรวจว่ามีบุคลากรบ้างที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบการทำอาหารกลางวัน ถ้าครูในโรงเรียนไม่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ จะต้องส่งไปอบรมเสียก่อน ถ้าโรงเรียนมีบุคลากรในด้านนี้พร้อมอยู่แล้ว อาจดำเนินการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานได้เลย อาจเป็นบุคคลเดียวรับผิดชอบหรือเป็นคณะรับผิดชอบก็ได้

3. งบประมาณในการดำเนินการ ทางโรงเรียนจะต้องประมาณการค่าใช้จ่ายทั้งหมดว่าเป็นจำนวนเท่าใด และโรงเรียนจะต้องสำรวจว่ามีเงินทุนพอที่จะดำเนินการในระยะเริ่มแรกหรือไม่ ถ้าไม่พอโรงเรียนควรจะต้องหาวิธีเรียไรจากแหล่งต่าง ๆ

4. สถานที่ โรงเรียนจะต้องสำรวจดูว่า มีสถานที่สำหรับทำโรงครัว และโรงอาหารหรือไม่ ถ้าไม่มีจะใช้ที่ดินทำเป็นการชั่วคราวไปก่อน

5. อุปกรณ์ โรงเรียนจะต้องสำรวจดูว่า มีอุปกรณ์ในการทำครัวอะไรบ้างที่ยังขาดอยู่ เพื่อจะได้ซื้อมาให้เพียงพอกับความต้องการ

6. ผู้เก็บวัสดุต่าง ๆ โรงเรียนจะต้องจัดเตรียมผู้สำหรับเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาหารให้มีชีวิต

7. แหล่งจ่ายอาหาร โรงเรียนจะต้องสำรวจแหล่งจ่ายอาหารที่ไปได้สะดวก และอาหารมีราคาถูก

8. ความร่วมมือของผู้ปกครอง ทางโรงเรียนควรสำรวจว่ามีผู้ปกครองคนใดบ้างที่สามารถจะช่วยทำงานในด้านการประกอบอาหารโดยไม่คิดค่าจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ได้กล่าวถึง การปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนว่า ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ ศึกษาและสำรวจข้อมูล แต่งตั้งกรรมการ ประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ได้กล่าวถึง การศึกษาและสำรวจข้อมูลว่า เป็นขั้นตอนเบื้องต้นของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งโรงเรียนต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อม เพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อมูลที่โรงเรียนต้องศึกษาสำรวจ มีดังนี้

1. บุคลากรที่จะให้ความช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ครู ภารโรง นักเรียน ผู้ปกครอง กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหม่าสาว กลุ่มยุวเกษตร พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน สัตวแพทย์อำเภอ เจ้าหน้าที่ กรมประมง เป็นต้น
2. งบประมาณในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนต้องคำนวณ งบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยพิจารณาว่า จะซื้อวัสดุเพิ่ม ตามข้อ 1.3 เป็นงบประมาณเท่าไร และวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) ที่จะใช้รวมเป็น งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งได้จาก
 - 2.1 งบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดสรรให้
 - 2.2 งบประมาณพัฒนาชนบท ตามโครงการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - 2.3 มูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิอายิโนะโมะโต๊ะ มูลนิธิไทยรัฐ มูลนิธิจอห์น เอฟ. เคนเนดี และองค์การยูนิเซฟ เป็นต้น
 - 2.4 ผู้บริจาค จากผู้มีจิตศรัทธา บริษัท ห้างร้าน สมาคม และชมรม ต่าง ๆ เป็นต้น
 - 2.5 โรงเรียนจัดหาเอง โดยการจัดงานชุมนุมศิษย์เก่า การจัดงานประจำปี การจัดงานวันเปิดภาคเรียน เป็นต้น
3. วัสดุอุปกรณ์การครัว การเกษตร และเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียน ต้องสำรวจวัสดุเหล่านี้ที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว และส่วนที่โรงเรียนต้องการซื้อเพิ่มเติมเพื่อใช้ เตรียมผลผลิตการประกอบและปรุงอาหาร
4. สถานที่ที่จะประกอบอาหาร ที่สำหรับให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน ตลอดจนบริเวณที่จะทำการเกษตร เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

5. จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารเช้า จำนวนเป็นนักเรียนที่นำอาหารมาจากบ้าน ชื่อจากบริการของโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนควรได้รับความช่วยเหลือ

6. แหล่งผลิตและสถานที่ที่จะซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหาร

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ในการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการสำรวจข้อมูลในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ที่จะประกอบอาหาร จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารเช้า และแหล่งผลิตและสถานที่ที่จะซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหารไว้ให้พร้อม เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป

แต่งตั้งกรรมการ

อุทัย หิรัญโรต (2525 : 89) กล่าวว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการ เป็นการกำหนดตัวบุคคลที่จะปฏิบัติตามแผนและมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชู แก้วชมพู (2524 : 91) ที่กล่าวไว้ว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นขั้นตอนการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เพื่อการปฏิบัติงานจะได้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531 : 381 - 382) ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการจัดทำอาหารกลางวันควรประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ อาจจะได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือครูคนหนึ่งคนใดที่มีความสนใจและมีความสามารถทางด้านโภชนาการ
2. กรรมการที่ปรึกษา อาจได้แก่ ผู้ปกครองหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านโภชนาการ (โภชนาการ) แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่อนามัย
3. กรรมการดำเนินการ อาจได้แก่ครูที่สอนโภชนาการ ครูสุขศึกษา ครูพลศึกษา หรือครูอื่น ๆ ที่มีความสนใจและมีความถนัดทางด้านโภชนาการ รวมทั้งผู้แทนหรือหัวหน้านักเรียนด้วย ซึ่งกรรมการดำเนินงานนี้ควรจะต้องมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป และจะต้องมีคนหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการประกอบหรือการปรุงอาหารโดยเฉพาะ (ควรที่จะเลือกจากครูที่เรียนมาทางด้านโภชนาการ หรืออย่างน้อยก็เป็นครูที่มีประสบการณ์ทางด้านโภชนาการมาแล้ว) และมีอีกคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการนี้

คณะกรรมการจัดหาอาหารกลางวันของโรงเรียนจำเป็นต้องดูแลและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหรือการดำเนินงานของบริการอาหารกลางวันเป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมในเรื่องอาหารกลางวันนี้เป็นเรื่องที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่เสมอ และในบางครั้งก็เป็นเรื่องที่ไม่แก้ไขได้โดยยากลำบาก

คณะกรรมการจะต้องดูแลและควบคุมกิจการหรืองานด้านต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด เช่น

3.1 การเงิน คณะกรรมการจะต้องควบคุมเป็นอย่างดี ไม่ให้มีทางรั่วไหลหรือเกิดทุจริตขึ้นได้ และถ้าจำเป็นต้องขาดทุน คณะกรรมการจะต้องติดต่อหาเงินหรือวัสดุสิ่งของจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน เพื่อนำมาจุนเจือโครงการอาหารกลางวันด้วย

3.2 การประกอบหรือการปรุงอาหาร คณะกรรมการจะต้องคอยดูแลสอดส่องให้ทั่วถึงคุณภาพและปริมาณ เช่น ให้รู้จักประหยัด ไม่ทิ้งเสียโดยไม่จำเป็น รู้จักถนอมคุณค่าของอาหาร และรู้จักปรุงอาหารให้ถูกปาก มีรสอร่อย

3.3 บริการต่าง ๆ คณะกรรมการจะต้องพิจารณาว่า รายการอาหารเหมาะสมหรือไม่เพียงใด การให้บริการแก่นักเรียนหรือการเสิร์ฟดีหรือไม่ และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

3.4 อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ของโรงอาหารและโรงครัว จำเป็นจะต้องได้รับการระวังรักษาและทำความสะอาดให้ถูกต้องอยู่เสมอ คณะกรรมการจะต้องดูแลและควบคุมในเรื่องการใช้และการเก็บรักษาเป็นอย่างดี

3.5 แม่ครัวและคนงานโรงครัวจะต้องเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงและสุขภาพสมบูรณ์ ปราศจากโรคติดต่อ และมีสุขนิสัยที่ดี คณะกรรมการควรจะได้จัดให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการอบรมและการตรวจสุขภาพด้วย

3.6 คณะกรรมการจะต้องคอยดูแลให้โรงอาหารและโรงครัวอยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะทั้งในด้านอาคารสถานที่ เครื่องใช้ไม้สอย รวมทั้งการเก็บและรักษาอาหารด้วย

4. การประเมินผลงาน คณะกรรมการจะต้องประเมินผลงานการจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนตามโอกาสอันควร ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น

4.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียนที่มีต่อการจัดบริการอาหารกลางวัน ตลอดจนสังเกตและประเมินดูว่านักเรียนมีสุขภาพดีขึ้นหรือไม่

4.2 จัดผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นมาใส่ตู้ไว้ (ไม่ต้องลงชื่อ)

4.3 คณะกรรมการควรจะได้จัดประชุม หรืออภิปรายถึงผลงานที่ได้ทำไปอยู่เสมอ เช่น เดือนละครั้งหรือเทอมละครั้ง เป็นต้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 : 87) กล่าวว่า ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนจะต้องแต่งตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย ควบคุมดูแลและให้คำปรึกษา คณะกรรมการชุดนี้ควรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่เกี่ยวข้อง กรรมการศึกษา ผู้ปกครองและผู้สนใจอื่น ๆ ตามที่โรงเรียนจะเห็นสมควร เมื่อโรงเรียนได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นแล้วคณะกรรมการชุดนี้จะต้องประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนการจัดบริการอาหารกลางวันให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวางแผนจัดบริการอาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะต้องนำแผนหรือโครงการไปชี้แจงให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน และควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นแล้วนำข้อคิดเห็นนั้นมาเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงแผนต่อไป โดยวิธีนี้จะทำให้ทุกฝ่ายได้ทราบนโยบาย วัตถุประสงค์ วิจารณ์การ บทบาทของบุคลากรแต่ละฝ่ายอย่างแจ่มแจ้ง อันจะนำมาซึ่งการยอมรับและร่วมมือต่อโครงการด้วยดี

ส่วน ทวีสิทธิ์ สิทธิกร (2532 : 219) กล่าวว่า คณะกรรมการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ควรประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียน อาจได้แก่ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนคนใดคนหนึ่งที่มีความรู้ความสามารถในด้านโภชนาการ
2. กรรมการที่ปรึกษา โดยมีผู้ปกครองนักเรียนหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านโภชนาการ แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอื่น ๆ
3. กรรมการดำเนินงาน โดยมีครูที่สอนโภชนาการ ครูสุขศึกษา ครูพลศึกษา หรือครูอื่น ๆ ที่มีความสนใจและมีความถนัดทางด้านโภชนาการ รวมทั้งผู้แทนหรือหัวหน้า

นักเรียนด้วย ซึ่งกรรมการดำเนินงานนี้จะต้องมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป และจะต้องมีกรรมการคนหนึ่งมีหน้าที่ควบคุมการประกอบอาหารหรือปรุงอาหาร ซึ่งควรเป็นครูที่ได้เรียนรู้ทางด้านโภชนาการ หรือเป็นครูที่มีประสบการณ์ด้านโภชนาการมาแล้ว กรรมการชุดนี้ควรมีกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เลขานุการของกรรมการด้วย

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 16) ได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้คือ เมื่อโรงเรียนดำเนินการศึกษาและสำรวจข้อมูลเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้การจัดทำโครงการอาหารกลางวันได้ผลตามความมุ่งหมาย โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันขึ้น เพื่อปฏิบัติตามนโยบาย จุดมุ่งหมาย ควบคุมดูแล ให้ข้อเสนอแนะและสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ เพื่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ จึงให้หัวหน้าสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. หัวหน้าสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา	รองประธานกรรมการ
3. ผู้นำท้องถิ่น	กรรมการ
4. กรรมการศึกษา 1 ใน 3	กรรมการ
5. ตัวแทนผู้ปกครอง	กรรมการ
6. ผู้สนใจอื่น ๆ ในท้องถิ่นที่โรงเรียนเห็นสมควร	กรรมการ
7. ครูที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูผู้สอนโภชนาการ
เกษตร พลศึกษา การเงิน ฯลฯ	กรรมการ
8. ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	กรรมการและเลขานุการ

กล่าวโดยสรุป เพื่อให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันได้ผลตามความมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันขึ้น เพื่อปฏิบัติตามนโยบาย จุดมุ่งหมาย ควบคุมดูแล ให้ข้อเสนอแนะแก่การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการชุดนี้ควรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่เกี่ยวข้อง กรรมการศึกษา ผู้ปกครองและผู้สนใจอื่น ๆ ตามที่โรงเรียนเห็นสมควร

ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ

ประชุม รอดประเสริฐ (2529 : 9) กล่าวว่า การประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการอาหารกลางวัน เป็นการตัดสินใจในทางเลือกที่หลากหลาย โดยมีการตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด มีการวิเคราะห์อย่างรอบคอบในการจัดทำโครงการ ส่วน อุทัย หิรัญโรต (2525 : 89) กล่าวว่า เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติ หรือทางดำเนินงานไว้ล่วงหน้า หรือเค้าโครงที่แสดงถึงการเตรียมการที่จะทำในอนาคต มีคุณลักษณะดังนี้ คือ

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคต กล่าวคือการกำหนดวิธีการเพื่อจะปฏิบัติในอนาคต เพื่อป้องกันมิให้สิ่งที่ไม่ต้องการเกิดขึ้นในอนาคต
2. การปฏิบัติ มีการวางแผนงานการปฏิบัติที่ชัดเจน
3. มีผู้รับผิดชอบ คือ กำหนดตัวบุคคลที่จะปฏิบัติตามแผน
4. มีแนวทางในการแก้ปัญหาหรือข้อขัดแย้ง ซึ่งต้องกำหนดวิธีการแก้ปัญหาเอาไว้ด้วย

5. มีการตั้งมาตรฐานสิ่งที่ต้องการหรือเป้าหมายเอาไว้
6. มีการประหยัดทั้งกำลังคน วัสดุ และเวลา

ส่วน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527 ก : 845) กล่าวว่า เมื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาได้มีมติตกลงในเรื่องนโยบาย หลักการดำเนินงานแล้ว ครูที่เป็นหัวหน้าคณะดำเนินงานในการจัดบริการอาหารกลางวัน

1. กำหนดตัวบุคลากรที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ผู้ดูแลสถานที่ ผู้ประกอบอาหาร ผู้จ่ายตลาด ผู้ทำบัญชี ผู้ทำความสะอาด ผู้เสิร์ฟอาหาร เป็นต้น
2. มอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่จะรับผิดชอบ
3. ประเมินการเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องจ่ายเป็นเงินทุนเวียนในการจ่ายอาหาร ทั้งอาหารสดและอาหารแห้ง
4. กำหนดชนิดและประเภทของอาหารที่จะบริการ อย่างไหนจะดำเนินการเอง อย่างไหนควรจะซื้อที่เขาทำไว้แล้วมาจำหน่าย เป็นต้น
5. กำหนดวิธีและเวลาในการบริการอาหาร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 : 22) กล่าวว่า ในการจัดทำโครงการนั้น ผู้จัดทำจะต้องพยายามตอบคำถามต่อไปนี้ คือ

1. เราจะต้องทำอะไร นั่นคือผู้จัดทำโครงการจะต้องพยายามจำแนกกิจกรรมต่าง ๆ แล้วลำดับขั้นตอนของการดำเนินงานอย่างละเอียด
2. เราจะทำอย่างไร เป็นการพิจารณาว่าบรรดากิจกรรมที่ระบุในข้อ 1 นั้นจะดำเนินการไปอย่างไรบ้าง ซึ่งคำถามนี้อาจจะแบ่งย่อยเป็นคำถามย่อย ๆ ได้อีกเช่น
 - 2.1 ใครเป็นผู้ดำเนินงาน อันหมายถึงหน่วยงานหรือบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบงานนั้น ๆ
 - 2.2 ทรัพยากรที่ต้องการ ทั้งในแง่ของงบประมาณ แรงงาน และวัตถุดิบ
 - 2.3 ระยะเวลาในการดำเนินงานตามโครงการ

ในการเขียนโครงการนั้นอาจมีส่วนประกอบที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วควรประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526 : 34)

1. ความเป็นมาของโครงการ
2. หลักการและเหตุผล ระบุความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการขึ้น
3. วัตถุประสงค์ของโครงการ
4. เป้าหมายหรือบางครั้งอาจจะเป็นผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานตามโครงการ
5. การดำเนินงานตามโครงการ ขั้นตอนในการดำเนินงานตามโครงการ
6. ระยะเวลาของโครงการ
7. งบประมาณ

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 6 - 7) กล่าวว่า โครงการประกอบด้วย

1. ความหมายและขอบข่ายของโครงการ (คือกำหนดความหมายและขอบข่ายของงานให้ตรงตามที่ต้องการ เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น)
2. สภาพปัจจุบันและปัญหา (ปัจจุบันมีสถานการณ์หรือสภาพเช่นไร มีปัญหาอะไรบ้าง เพื่อประกอบการจัดทำโครงการให้มีเหตุผลเพียงพอ)

3. ลำดับความสำคัญของโครงการ อันดับที่ (เป็นการจัดลำดับโครงการของโรงเรียน เมื่อแยกเป็นงาน ๆ ก็จัดลำดับความสำคัญเปรียบเทียบระหว่างโครงการต่าง ๆ ในแต่ละงาน)
4. หลักการและเหตุผล (กล่าวถึงหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องจัดทำโครงการ)
5. ขั้ววางแผน
 - 5.1 วัตถุประสงค์ (จะดำเนินการอะไร)
 - 5.2 เป้าหมาย (คุณภาพ/ปริมาณ)
6. ทรัพยากรที่ต้องการ
 - 6.1 บุคลากร (หมายถึงเพิ่มขึ้นหรือขอความร่วมมือ/ช่วยเหลือ)
 - 6.2 งบประมาณ (ใช้จ่ายเท่าไร จากที่ใด หรือไม่มีค่าใช้จ่าย)
 - 6.3 วัสดุอุปกรณ์ (ต้องการวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง ได้จากที่ไหน ได้มาอย่างไร)
 - 6.4 อื่น ๆ (อาจมีอย่างอื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้)
7. วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน
 - 7.1 สำคัญของกิจกรรม (บรรยายเกี่ยวกับการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ)
 - 7.2 กิจกรรม/ระยะเวลาในรูปของ Gantt Chart (นำกิจกรรมโดยสรุปพอเข้าใจมาใส่ในช่องกิจกรรม/ระยะเวลา และขีดเส้นขวางตามระยะเวลาที่กำหนดของแต่ละกิจกรรมที่จะทำในช่วงไหนของเดือน และในเดือนไหนถึงเดือนไหน)
 - 7.3 ผู้รับผิดชอบ (ใส่ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ อาจเป็นคนเดียวหรือหมู่คณะก็ได้)
8. การประเมินผล
 - 8.1 ผลสัมฤทธิ์ (ผลการดำเนินงานและเป้าหมาย)
 - 8.2 ปัญหาและอุปสรรค (มีหรือไม่ อะไรบ้าง ใส่ข้อความเมื่อสิ้นสุดโครงการ)
9. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในปีต่อไป (นำจากข้อ 8.1 และ 8.2 ประกอบด้วยพร้อมกับความเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการ หรือผ่านคณะกรรมการโรงเรียน)

สำหรับขั้นตอนในการประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการมีดังนี้คือ (สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 8)

1. คณะกรรมการประชุมซักซ้อมความเข้าใจในการจัดทำโครงการ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วม เสนอความคิดเห็นและยอมรับในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน และเพื่อให้คณะกรรมการได้จัดเตรียมตัว และเตรียมรวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ (รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลของปีการศึกษาที่ผ่านมา ๆ ที่จำเป็นในการจัดทำโครงการไว้)

2. เมื่อทราบจำนวนงบประมาณที่ได้รับจากการจัดสรรแล้ว จึงจัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ ให้เหมาะสมกับจำนวนงบประมาณ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดทำโครงการในขั้นรายละเอียดต่อไป

3. คณะกรรมการและผู้บริหารจัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำโครงการคณะทำงานที่จัดตั้งพิจารณาตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความสามารถของบุคลากรที่จัดตั้งขึ้น

4. หลังจากตั้งคณะทำงาน ก็เริ่มดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

4.1 สืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้สภาพปัจจุบันและปัญหา ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน (รวมทั้งที่ได้จากการประเมินผลจากปีการศึกษาที่ผ่านมา ๆ ตลอดจนสถานการณ์ปัจจุบัน และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องทราบ เพื่อที่จะสามารถกำหนดความต้องการและตัดสินใจดำเนินงานได้ถูกต้อง)

4.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ครูอาจารย์หรือคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ควรเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาเพื่อแสดงให้เห็นภาพโดยส่วนรวม ส่วนรายละเอียดและกำหนดที่ค่อนข้างจะชัดเจนนั้นจะอยู่ในโครงการ

4.3 งบประมาณ เป็นส่วนที่สนับสนุนโครงการให้บรรลุความสำเร็จ
โครงการและงบประมาณนี้ต้องสัมพันธ์กัน

โครงการจะต้องแสดงรายละเอียดพอสมควร มีหลักการ เหตุผลที่มีข้อมูลประกอบ มีความเป็นไปได้จริง ๆ ในแง่ของการดำเนินงาน การปฏิบัติได้ตามขั้นตอนและระยะเวลาต่าง ๆ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร อันได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยคำนึงถึงการประหยัดและให้ได้ผลคุ้มค่า

โครงการควรมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด สามารถวัดได้ ประเมินผลได้ หรือเปรียบเทียบได้ นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีแผนปฏิบัติการประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้นตอน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติและควบคุมตรวจสอบ ประสานแผนและโครงการภายใน โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2524 : 64) กล่าวว่า การจัดทำโครงการประกอบด้วยขั้นตอนโดยย่อ คือ

1. การแจกแจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำในโครงการนั้น
2. การกำหนดแผนงาน ซึ่งรวมถึงการกำหนดหน่วยปฏิบัติ ค่าใช้จ่าย เวลาและสถานที่ เป็นต้น
3. งบประมาณโครงการ ซึ่งแสดงถึงทรัพยากรที่ต้องการทั้งหมด โดยแยกเป็นรายละเอียดตามหมวดค่าใช้จ่าย

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 16) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการไว้ คือ เมื่อโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันแล้ว ประธานควรได้ประชุมกรรมการเพื่อพิจารณาวางแผนในการจัด โดยเฉพาะในเรื่องที่สำคัญ ๆ ซึ่งควรจะให้ที่ประชุมร่วมพิจารณาและรับทราบดังนี้

1. ขี้แจงนโยบายและจุดมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวัน
2. เสนอรูปแบบ และวิธีดำเนินการที่โรงเรียนสามารถจัดได้ โดยการจัดทำกำหนดการสอนและแผนการย่อย บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ขี้แจงการควบคุมเกี่ยวกับการเงิน
4. กำหนดแนวทางในการประเมินผล
5. เรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประเด็นปัญหาเฉพาะแต่ละท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อประชุมซักซ้อมความเข้าใจ กำหนดแผนงานและงบประมาณ และจัดทำโครงการขึ้น ตามขั้นตอนและรายละเอียดการจัดทำ

โครงการ ซึ่งโครงการจะต้องแสดงรายละเอียดพอสมควร มีหลักการเหตุผลที่มีข้อมูลประกอบ มีความเป็นไปได้จริง ๆ ในแง่ของการดำเนินงาน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด สามารถวัดได้ ประเมินผลได้ หรือเปรียบเทียบได้

ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 105) กล่าวว่า การประชุม คือ การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งได้หมายพบปะหารือ หรือถ่ายทอดเรื่องราวข่าวสาร พิจารณาคำตอบร่วมกัน ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน ปรับความคิดเห็นของหลายคนให้เข้ากัน เพื่อประสานสอดคล้องให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง และรัดกุม

สำหรับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527 ก : 210) กล่าวว่า การประชุมแต่ละครั้งต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการประชุมไว้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการประชุมโดยเฉพาะ เช่น การประชุมเพื่อให้ความรู้ การประชุมออกความคิดเห็นร่วมกัน การประชุมเพื่อความคิดริเริ่ม การประชุมเพื่อการประนีประนอมกัน การประชุมเพื่อหยั่งเสียง เป็นต้น

วิจิตร ศรีส้าน (2525 : 8 - 9) ได้เสนอลักษณะของการประชุมที่ดีไว้ 10 ประการ คือ

1. การประชุมที่ดีคือการจัดให้มีประสบการณ์ร่วมกัน
2. การประชุมที่ดีคือการจัดให้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา
3. สมาชิกทุกคนทราบวัตถุประสงค์ของการประชุม
4. มีการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ระหว่างผู้เข้าร่วมประชุม
5. สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อปัญหาข้อเท็จจริง
6. สมาชิกต้องใช้ความคิดในการแก้ปัญหา
7. ต้องมีผู้นำที่ดี
8. ต้องมีการฟังที่ดี
9. ต้องมีการพูดที่ดี
10. ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการประชุมให้บรรลุเป้าหมาย

ส่วน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527 ก : 211) กล่าวว่า เพื่อให้การประชุมในแต่ละครั้งบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาหัวข้อเหล่านี้ก่อนการประชุม

1. เตรียมวาระการประชุม
2. แจ้งให้คณะครูผู้เข้าร่วมประชุมทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้มีเวลาเตรียมตัวให้พร้อม
3. เตรียมสถานที่ประชุม
4. ผู้เข้าประชุมต้องเข้าใจความมุ่งหมายอย่างชัดเจน
5. เลือกวิธีการประชุมให้เหมาะสม
6. ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการประชุม
7. มีการติดตามผลหลังการประชุม

สำหรับการประชุมมีหลายแบบ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะประชุมและจำนวนคนที่เข้าประชุม ในที่นี้จะอธิบายถึงการประชุม 3 แบบ คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527 ก : 211 - 215)

1. การประชุมกลุ่มเล็ก คือ การประชุมพิจารณา หรืออภิปรายกันระหว่างบุคคลซึ่งประกอบด้วยผู้นำอภิปรายและสมาชิกจำนวน 6 - 20 คน ร่วมกันอภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้นำมาพิจารณา คุยทั่วไปเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกันหรือเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน

การประชุมในลักษณะนี้เป็นการประชุมนอกแบบพิธีการ มีลักษณะของการเรียนรู้ซึ่งช่วยให้เห็นปัญหา และเป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากคนหลายคน เพราะสมาชิกในที่ประชุมจะเป็นผู้ให้ความเห็นของตนต่อที่ประชุม

วัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มเล็กก็เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ทราบเรื่องราวและสนใจปัญหาของกลุ่ม ให้สมาชิกแต่ละคนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นโดยเสรี เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกด้วยกัน รวบรวมความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม แก่ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยอาศัยความคิดจากคนหลาย ๆ คน หรือวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. การประชุมปฏิบัติการ เป็นการประชุมที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการประชุมงานแก่ที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการประชุมได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง

วัตถุประสงค์ของการประชุมปฏิบัติการ ก็เพื่อฝึกฝนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน กำหนดการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหา ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน หรือกำหนดแนวทางในการปรับปรุงงาน

3. การประชุมสัมมนา เป็นการประชุมที่แพร่หลายอยู่ในทุกวงการ ตามความหมายทางวิชาการแต่เดิมนั้น การสัมมนา หมายถึง การรวมกลุ่มกันของบุคคลที่กำลังท้าววิจัย แล้วมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวิธีการดำเนินการวิจัยหรือผลของการวิจัย ภายใต้การควบคุมของอาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ความหมายของการสัมมนาที่ใช้อยู่ในการฝึกอบรมทุกวันนี้ หมายถึงการประชุมของกลุ่มบุคคลอื่นที่จะร่วมกันศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภายใต้การนำของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ

วัตถุประสงค์ของการสัมมนา ก็เพื่อกำหนดปัญหา สำรวจปัญหา ปรึกษาหารือ หรือกำหนดการค้นคว้าหรือหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวหนึ่ง แลกเปลี่ยนผลงานจากการทำงานระหว่างกลุ่ม หรือเพื่อร่วมกันพิจารณาหาข้อสรุปจากผลการทำงาน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527 ก : 218) กล่าวว่า ลักษณะของการประชุมที่ดีมีดังต่อไปนี้ คือ

1. สถานที่ประชุมสะดวกสบาย สมาชิกทุกคนสามารถเห็นหน้ากันได้ทั่วถึง
2. ประธานหรือผู้นำการอภิปรายควรวางแผนในการดำเนินการอภิปรายไว้ก่อน และแผนนั้นควรยืดหยุ่นได้เมื่อดำเนินการประชุม
3. บรรยายากาสนในที่ประชุมเป็นกันเอง
4. สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยตรงและทั่วถึง
5. ควรให้อากาสนสมาชิกทุกคนได้พูดและแสดงออกให้มากที่สุด
6. ควรให้สมาชิกได้นำประสบการณ์ของตนเองเล่าสู่กันฟังบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ในการประชุม

7. สมาชิกทุกคนรับผิดชอบร่วมกันที่จะให้การอภิปรายได้ผลจริงจัง
8. สมาชิกทุกคนเข้าใจเรื่องที่จะอภิปรายนั้น ตลอดจนเข้าใจจุดหมายรวมของการอภิปรายว่าคืออะไร และต้องการอะไร ทำได้
9. กลวิธีและวิธีการอภิปรายควรให้มีหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้การประชุมดำเนินไปอย่างได้ผล
10. การประชุมควรจะได้พิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ และประสบการณ์ที่มีเท่า ๆ กันกับความคิดเห็นที่ประชุม
11. สมาชิกควรพยายามที่จะส่งเสริมให้การอภิปรายดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสำหรับหน้าที่ของประธานหรือผู้ดำเนินการประชุม มีดังนี้คือ
 1. จัดให้มีการอภิปรายโดยเสรี
 2. เตรียมคำถามหรือข้อขึ้นต้นไว้ตอนแรกของการเปิดอภิปราย เพื่อกระตุ้นความสนใจของกลุ่มในการที่จะร่วมประชุม
 3. กระตุ้นหรือส่งเสริมให้สมาชิกได้อภิปรายอย่างทั่วถึง
 4. ควบคุมการประชุมให้ดำเนินไปด้วยดี บรรลุตามวัตถุประสงค์
 5. เลือกคนในกลุ่มที่มีความสามารถในการพูดให้เป็นผู้นำอภิปราย
 6. ประธานต้องใช้วิธีชักนำการอภิปราย ไม่ใช่สอน อย่าทาดนเหนือที่ประชุม หรือพยายามชักจูงให้สมาชิกคล้อยตามความเห็นของตนเองคนเดียว โดยถือความคิดเห็นของสมาชิกเป็นสำคัญ

ส่วนหน้าที่ของสมาชิก มีดังนี้คือ

1. ควรเตรียมเรื่องที่จะอภิปรายไว้บ้างถ้าทำได้
2. ให้ความร่วมมือทุกอย่างในการประชุม
3. พยายามคิด อภิปราย และตอบคำถามในเรื่องที่ประชุม
4. อภิปรายเรื่องที่เป็นประเด็นที่ประชุมไม่นอกเรื่อง
5. ให้โอกาสคนอื่นพูดบ้าง ไม่ผูกขาดในการแสดงความคิดเห็น
6. ช่วยเหลือสมาชิกที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นให้กล้าพูด
7. ให้เกียรติความคิดเห็นของคนอื่น ไม่ถือว่าตนเองรู้ดีคนเดียว
8. ยอมรับมติของที่ประชุมและร่วมมือในการดำเนินการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 16) กล่าวว่า การประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง เป็นการชี้แจงให้ทุกฝ่ายได้เห็นความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวัน จุดมุ่งหมาย และขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ สนับสนุน ด้านทุน วัสดุการครัว วัสดุการเกษตร วัสดุดิบ และแรงงานในการประกอบอาหารกลางวัน เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันดำเนินไปด้วยความราบรื่น บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

กล่าวโดยสรุป การประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดให้มีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ หรือจัดให้มีขึ้นเมื่อมีปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น หรือเมื่อต้องการเตรียมงานใด ๆ ที่ต้องร่วมมือกัน รวมทั้งการประชุมเพื่อชี้แจงให้เห็นความสำคัญ จุดมุ่งหมาย ในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน และขอความร่วมมือสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ ด้วย

การดำเนินงานตามโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 65) กล่าวว่า การดำเนินงานตามโครงการ เป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการบริหาร หากไม่มีการปฏิบัติตามขั้นตอนนี้แผนที่วางไว้ก็จะเสียเปล่า ซึ่งผู้บริหารต้องปฏิบัติคือ การอนุมัติโครงการ การใช้งบประมาณ การจัดเตรียมบุคลากร เทคนิควิธี นโยบาย เป้าหมาย และวิธีการทำงานอย่างมีระบบ สำหรับ ประชุม รอดประเสริฐ (2529 : 9) ให้ความหมายของการดำเนินงานตามโครงการ คือ การจําแนกกิจกรรมโครงการออกเป็นส่วนย่อย ๆ แล้วมอบหมายความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยภายในองค์การ และกำหนดตัวบุคคล วิธีการในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในองค์การและภายนอกองค์การ เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ มีการตรวจสอบ ควบคุม เสนอแนะ เพื่อมิให้ล่าช้าหรือเกิดความผิดพลาดเสียหาย หรือสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่เกิดผลประโยชน์ตามเกณฑ์หรือตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่วน ประสิทธิ์ ตรงยั้งศิริ (2533 : 22) กล่าวว่า การดำเนินงานตามโครงการ คือ การนำโครงการที่ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบแล้วไปปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527 ก : 845 - 848) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันไว้ว่า โรงเรียนจะต้องจัดทำเนื้องานในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. สถานที่ ทางโรงเรียนควรจะต้องจัดสร้างอาคารที่จะใช้เป็นห้องครัวและโรงอาหาร ที่จะใช้เป็นที่เลี้ยงอาหารกลางวันให้แก่นักเรียนทั้งโรงเรียน แต่สำหรับบางโรงเรียนที่ไม่มีงบประมาณ จะสร้างอาคารประเภทนี้ได้ ก็อาจจะใช้สถานที่ที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงให้ใช้ได้ หรือแม้ว่าสถานที่ที่มีอยู่เดิมแล้วไม่สามารถจะดัดแปลงได้ ทางโรงเรียนก็อาจทำได้โดยการจัดตั้งโรงครัวอย่างเดิwtเท่านั้น แล้วใช้ระเบียบหน้าต่างโรงเรียน หรือห้องเรียนเป็นที่รับประทานอาหารชั่วคราวก็ได้

2. เครื่องใช้

2.1 เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ถ้าโรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอ ก็ควรเลือกใช้ของที่ดี ทนทานไม่แตกหักง่าย

2.2 เครื่องใช้ในห้องรับประทานอาหาร ต้องใช้ของที่ทนทาน มีขนาดเหมาะสมกับผู้ใชั และปลอดภัย

3. บุคคลที่จะดำเนินงาน

3.1 ผู้ควบคุม ผู้ที่เป็นหัวหน้าควบคุมโครงการอาหารกลางวันควร เป็นผู้ที่มีความรู้ทางโภชนาการ เป็นอย่างดี

3.2 ผู้ประกอบอาหาร ควรเลือกคนที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาหาร และผ่านการตรวจโรคมาแล้ว

3.3 ผู้เสิร์ฟอาหาร ผู้เสิร์ฟอาหารควรจะต้องแต่งตัวสะอาดและควรมีผ้ากันเปื้อนและ เน้นคลุมผมด้วย

4. การจัดรายการอาหาร อาหารที่จัดแต่ละวันควรจัดให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ และให้ถูกต้องตามรสนิยมของผู้บริโภค

5. การคาดคะเนปริมาณอาหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้ประกอบอาหารทราบจำนวนนักเรียนที่จะกินอาหารในแต่ละวัน เพื่อสามารถกะปริมาณอาหารได้อย่างใกล้เคียงกับจำนวนคนที่รับประทาน ทาให้อาหารไม่เหลือมากและ เป็นเหตุทำให้เกิดการขาดทุน

6. การจ่ายอาหาร การจ่ายอาหารทำได้หลายวิธี คือ
 - 6.1 มอบให้ครูคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จ่ายอาหารทุกวัน
 - 6.2 ผัดเปลี่ยนเวรให้ครูไปซื้ออาหารคนละ 1 วัน
 - 6.3 มอบให้นักเรียนไปจ่ายโดยผัดเปลี่ยนเวรกันและมีครูเป็นที่ปรึกษา
 - 6.4 ให้พนักงานคนใดคนหนึ่งทำไว้ใจได้ไปจ่ายอาหารเอง
 - 6.5 ให้ร้านค้าส่งอาหารให้
7. การประกอบอาหาร ผู้ประกอบอาหารจะต้องปฏิบัติดังนี้ คือ
 - 7.1 ต้องปฏิบัติตามกฎวิธี เพื่อประหยัดแรง เวลา และเงินได้
 - 7.2 รู้จักใช้ของอย่างประหยัด
 - 7.3 ควรรักษาคุณค่าทางอาหารไว้ให้ได้มากที่สุด
 - 7.4 อาหารที่ประกอบเสร็จแล้วต้องปิดให้มิดชิดอย่าให้แมลงวันตอม
8. การเสิร์ฟอาหาร สามารถทำได้หลายวิธี เช่น
 - 8.1 ให้นักเรียนออกมารับประทานอาหารพร้อมกันทั้งโรงเรียน วิธีนี้เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
 - 8.2 ทายอยป่อยให้นักเรียนออกรับประทานอาหารไม่พร้อมกัน
9. การทำบัญชี ในการทำบัญชีรับ-จ่ายเกี่ยวกับการซื้อขายอาหาร ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องทำทุกวัน และจะต้องส่งรายได้ทั้งหมดในแต่ละวันให้กับเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน
10. การทำความสะอาด
 - 10.1 เครื่องใช้ต่าง ๆ ใช้เสร็จแล้วควรล้างและเก็บให้มิดชิด
 - 10.2 สถานที่ เช่น ครุฑและโรงอาหาร ต้องทำความสะอาดทุกวัน
 - 10.3 ขยะมูลฝอย ควรขุดหลุมฝังหรือเผาเสีย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 17) ได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ คือ การดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวันให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องคำนึงถึงขั้นตอนของกิจกรรมตามลำดับ คือ การเตรียมผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร การเก็บและล้าง การจัดการ และ

การถนอมอาหาร โดยศึกษาสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น และแผนการสอนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ (แขนงงานบ้านและงานเกษตร) ชั้น ป.3 - ป.6 เพื่อการบูรณาการ กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน การดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน ควรดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. การเตรียมผลผลิตการเกษตร โดยวางแผนให้นักเรียนแต่ละชั้นปลูกพืชที่มีอายุการเจริญเติบโตต่างกัน เพื่อให้ได้ผลผลิตมาใช้ในโครงการอาหารกลางวันตลอดปี
2. การเตรียมสถานที่ ได้แก่ โรงอาหาร ห้องครัว ที่นั่งรับประทานอาหาร ที่จ่ายอาหาร อุปกรณ์และเครื่องใช้ที่จำเป็นอื่น ๆ โรงเรียนควรจัดเตรียมให้พร้อมก่อนการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน
3. การสำรวจปริมาณผู้รับบริการ ได้แก่ ครู และนักเรียนที่จะรับประทานเป็นรายเดือน รายวัน เพื่อจะได้จัดเตรียมอาหารให้เพียงพอกับความต้องการของผู้บริการในแต่ละวัน
4. การกำหนดรายการอาหารประจำวัน ควรคำนึงถึงวัตถุดิบที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนเป็นลำดับแรก
5. การเตรียมวัตถุดิบ ครูและนักเรียนเลือกซื้ออาหารที่มีราคาถูก แต่ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง ตามประมาณการ เพื่อนำมาประกอบอาหาร และจัดทำบัญชีรับ-จ่ายด้วยความซื่อสัตย์
6. การปฏิบัติจริง โรงเรียนควรจัดตารางสอนในช่วงก่อนพักกลางวันให้นักเรียน ตั้งแต่ชั้น ป.3 - ป.6 ได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนสำหรับเตรียมอาหาร ประกอบอาหาร ดูแลการรับประทานอาหาร เก็บและล้าง และการจัดการ โดยหมุนเวียน สลับหน้าที่กันไปในแต่ละครั้ง
7. การบริการอาหาร โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่มากซึ่งมีนักเรียนจำนวนมาก ไม่สะดวกแก่การให้และการรับบริการ ควรพยายามให้นักเรียนมารับบริการอย่างมีระเบียบ เพื่อสะดวกต่อสถานที่ และการควบคุมดูแลได้อย่างทั่วถึง
8. การทำความสะอาดสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากการประกอบอาหารและรับประทานอาหารแล้ว นักเรียนต้องเก็บกวาด เช็ดถูสถานที่

รับประทานอาหารให้สะอาดเรียบร้อย เก็บล้าง เช็ดถูเครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สะอาด และจัดเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย เพื่อให้มีช่วงอายุการใช้งานที่ยาวนาน ตลอดจนการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน

9. การเงินและการจัดทำบัญชี เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน สำหรับกิจกรรมที่ควรดำเนินการเพื่อนำรายได้และผลผลิตมาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ก : 43 - 44) ได้เสนอแนะไว้ มีดังนี้

1. งานเกษตร

1.1 การเพาะปลูก โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปลูกพืชผลต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 การปลูกพืชผักสวนครัวทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เพื่อนำผลผลิตที่ได้ตลอดปี เช่น ถั่ว หน่อไม้ ตำลึง กระถิน ชะอม ผักกาด กะหล่ำปลี หอม กระเทียม ฯลฯ

1.1.2 การปลูกไม้ผล สำหรับโรงเรียนที่มีเนื้อที่เพียงพอ เช่น มะม่วง มะขาม มะพร้าว ส้ม กล้วย มะละกอ ขำหวด สับปะรด มันเทศ เป็นต้น

1.1.3 การปลูกข้าว เหมาะสมสำหรับโรงเรียนที่มีพื้นที่กว้าง โรงเรียนอาจติดต่อประสานงานกับเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด เพื่อขอใบริจาคเมล็ดพันธุ์พืชจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ใช้จ่ายที่ดินของโรงเรียนจัดเป็นแปลงสาธิตให้เด็กจัดทำ ถ้าปริมาณที่ดินมากอาจขอแรงผู้ปกครองช่วยปักดำและเก็บเกี่ยวก็ได้

1.1.4 การเพาะถั่วงอกและเห็ด ได้แก่ เห็ดฟาง เห็ดหูหนู เห็ด เป้าฮื้อ ฯลฯ

1.2 การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว กระบือ เป็ด ไก่ ปลา กุ้ง หอย หากโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถเลี้ยงสัตว์ที่โรงเรียนได้ โรงเรียนขนาดเล็กอาจแจกให้นักเรียนนำไปเลี้ยงที่บ้านก็ได้ โดยมีผู้ติดตามประเมิณผลเป็นระยะ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำรายได้มาสนับสนุนการดำเนินงานอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยครู นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

3. จัดหารายได้เพื่อจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยฉายภาพยนตร์ ทอดผ้าป่า จัดงานชุมนุมศิษย์เก่า ออกร้านค้าในงานเทศกาลต่าง ๆ ในท้องถิ่น จัดตลาดนัดผลผลิต
4. ประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชน ให้ภาพผลผลิตในท้องถิ่นมาจำหน่ายให้แก่โรงเรียน

สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน เพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ และเงินอีกส่วนหนึ่งจะนำมาเป็นเงินหมุนเวียน เพื่อนำมาใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวันต่อไป ทวี ฤกษ์สำราญ (2520 : 82) ได้กล่าวว่า โรงเรียนสามารถได้รับงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ดังนี้ คือ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินอุดหนุนจากองค์กรต่าง ๆ เงินอุดหนุนจากผู้บริจาค และเงินจากผู้ปกครองนักเรียน

สำหรับงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เงินงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้กับโรงเรียนประถมศึกษาจากหมวดรายจ่ายอื่นจำนวนหนึ่ง โดยให้โรงเรียนใช้จ่ายในลักษณะค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ในโครงการอาหารกลางวัน เพื่อจัดซื้อวัสดุงานครัว วัสดุงานเกษตร และวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) โดยถัวจ่ายกัน ได้ทุกรายการ

อนึ่ง วัสดุงานครัวและวัสดุงานเกษตร โรงเรียนส่วนใหญ่มียู้อยู่บ้างแล้ว เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณตามโครงการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และค่าวัสดุการศึกษาให้ทุกปี หากโรงเรียนใดมีวัสดุดังกล่าวที่จัดซื้อจากงบประมาณส่วนนี้อยู่บ้างแล้ว ก็อาจใช้งบประมาณจากโครงการอาหารกลางวันจัดซื้อเพิ่มเติมอีกเพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็นได้ เพื่อจะได้นำเงินส่วนที่เหลือไปเป็นค่าใช้จ่ายประเภทวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) ได้มากยิ่งขึ้น

2. เงินบริจาค หมายถึง เงินซึ่งส่วนราชการรับไว้เป็นกรณีพิเศษนอกเหนือจากงบประมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

3. เงินรายได้ หมายถึง เงินรายได้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน หรือกิจกรรมอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาทุนสมทบโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ รายได้จากกิจกรรมต่อไปนี้

3.1 เงินรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายอาหารแก่นักเรียน

3.2 เงินรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียน

3.3 ดอกผลอันเกิดจากทรัพย์สินที่ได้มาจากโครงการอาหารกลางวัน

3.4 รายได้อื่น ๆ ที่ได้รับในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

การดำเนินการเกี่ยวกับการเงินโครงการอาหารกลางวัน ทั้งเงินงบประมาณและเงินบริจาคหรือเงินอื่น ๆ ในโครงการอาหารกลางวันดังกล่าวข้างต้น จะต้องจัดดำเนินการตามระเบียบของทางราชการโดยเคร่งครัด

กล่าวโดยสรุป การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนต้องคำนึงถึงขั้นตอนของกิจกรรมตามลำดับคือ การเตรียมผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร การเก็บและล้าง การจัดการและการถนอมอาหาร โดยศึกษาสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นและแผนการสอน กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันดังกล่าว

ประเมินผลโครงการ

เนพนธ์ กีนาวงศ์ (2523 : 142) ได้ให้คำจำกัดความของการประเมินผลว่า คือ การตีค่าผลงานซึ่งดำเนินการไปแล้วว่า บังเกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการภายหลังการวัดซึ่งมักจะออกมาในรูปปริมาณและจำนวนเล็กน้อยของการวัดและนำผลการวัดมาตีค่าว่าได้ผลเพียงใด เป็นที่พอใจหรือไม่ สำหรับ ภิญญุสาธ (2523 : 378) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานว่า คือ การตรวจสอบว่างานที่ทำไปแล้วนั้นได้ผลดีเพียงใด โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของงานที่ตั้งไว้ก่อนลงมือทำงาน ส่วน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2524 : 259) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลโครงการ คือ วิธีการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบหรือตัดสิน

ถึงกระบวนการหรือผลงานที่ปรากฏในขณะนั้นว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่

จากความหมายข้างต้นนี้ย่อมจะเห็นได้ว่า การประเมินผลโครงการนั้นไม่ได้เน้นที่การประเมินผลงานแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้พิจารณาถึงกระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า การประเมินผลงานโครงการจะประกอบด้วย

1. การประเมินกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งจะกระทำในขณะที่โครงการดำเนินการอยู่
2. การประเมินผลผลิตของโครงการ หรือผลงานของโครงการ เป็นการประเมินเมื่อโครงการได้ดำเนินการไปแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว

สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์ (2524 : 76) กล่าวว่า ก่อนที่จะมีการประเมินผล ผู้ประเมินจะต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการหรือเรื่องที่จะไปประเมินอย่างละเอียด รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับหน่วยปฏิบัติที่จะไปประเมิน เพราะความเข้าใจข้อเท็จจริงในเรื่องเหล่านี้จะนำไปสู่การตีความของผลการประเมินเป็นที่ผิดพลาดได้ และ บริษั ตัมภิรปกรณ (2524 : 359) ได้กล่าวว่า ในการประเมินผลงานของโครงการนั้นเมื่อหลักของโครงการคือ โครงการใดก็ตามถ้าหากสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้มาก ก็แสดงว่าโครงการนั้นประสบผลสำเร็จมาก ดังนั้นในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ผู้รับผิดชอบจึงควรกำหนดเฉพาะวัตถุประสงค์ที่สามารถจะทำได้เท่านั้น เพราะถ้าหากกำหนดไว้สูงเกินไปเวลาประเมินผลงานของโครงการจะพบว่าโครงการไม่ประสบความสำเร็จเลย เพราะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในการประเมินผลโครงการนั้น ผู้ประเมินต้องดำเนินการไปตามแผนการประเมิน ซึ่งแผนดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักการที่วางไว้ เช่น (สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์, 2524 : 76)

1. ประเมินอะไร ประเมินตามวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการที่ระบุไว้
2. ประเมินอย่างไร ประเมินตามวิธีการ (เช่น ใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต) และเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. ประเมินเมื่อไร ตามแผนปฏิบัติการที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

นาฏเจลิยว สุมาวงศ์ และคนอื่น ๆ (2516 : 173 - 177) ได้นำเสนอหลักการของการประเมินผลไว้ 10 ประการ คือ

1. ต้องกระทำติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ
2. ต้องเป็นงานที่ร่วมกันทำ ไม่ใช่หน้าที่ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ
3. ต้องยึดจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นมาตรฐานในการวัดผลการปฏิบัติงาน
4. ต้องดำเนินการแบบประชาธิปไตย
5. ต้องปรับปรุงทุกด้าน
6. ต้องให้สมาชิกวัดผลตัวเอง และวัดผลงานของกลุ่มของตนเองด้วย
7. ต้องกำหนดเทคนิคการประเมินผลไว้อย่างกว้าง ๆ แต่ชัดเจน พอที่สมาชิกจะได้นำไปใช้ได้ สามารถดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของตน
8. ต้องเตรียมวิธีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน
9. ต้องประเมินผลในสิ่งที่สามารถนำมาปรับปรุงโครงการได้
10. ต้องถือเป็นส่วนหนึ่งของงานนิเทศการศึกษาด้วย

สำหรับ พันธ หันนาสินทร์ (2524 : 54 - 55) ได้อธิบายว่า การประเมินผลแบบใดก็ตามต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การประเมินผลจะต้องกระทำโดยยึดเอาจุดมุ่งหมายของงานที่วางไว้เป็นเกณฑ์
2. การประเมินผลที่ดีจะต้องประกอบด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย
3. เกณฑ์และวิธีการประเมินจะต้องเป็นที่เข้าใจกันระหว่างผู้ที่จะร่วมมือประเมิน
4. ตัวเครื่องมือสำหรับประเมินก็ควรจะได้รับ การประเมินด้วย
5. ควรจะได้นำผลการประเมินเป็นเครื่องนำทางในการปรับปรุงโรงเรียนในโอกาสต่อไป

โอกาสต่อไป

สำหรับ งานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 27 - 30) ได้เสนอขั้นตอนของการประเมินผลว่า ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขอบข่าย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการประเมินผลในการประเมินผลแต่ละครั้ง ควรกำหนดขอบข่ายวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินผลให้

ชัดเจน ซึ่งจะเหมือนกรอบของการปฏิบัติงาน โดยกำหนดจากนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและภารกิจ ขอบเขตของการกำกับ ติดตาม และนิเทศ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ กำหนดเป็นรายละเอียดขอบเขตของการประเมินผลในครั้งนั้น ๆ พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนด้วย

2. การวางแผนและสร้างสื่อเครื่องมือ มีรายละเอียดการปฏิบัติเกี่ยวกับการ กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการปฏิบัติ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประเมิน กำหนดวิธีการและเกณฑ์ในการประเมินผล จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล กำหนด แนวทางการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดรูปแบบการสรุปผลและรายงานผล

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการ ประเมินผลที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปทำการวิเคราะห์ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการวิเคราะห์ ตามวิธีการทางสถิติ การพรรณนาเปรียบเทียบ จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อสรุปผลการประเมิน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมาจิราช (2527 ก : 848) กล่าวว่า การประเมินผล โครงการอาหารกลางวัน ควรทำดังนี้

1. ประเมินผลสุขภาพนักเรียน สืบว่าดูว่านักเรียนมีสุขภาพดีขึ้นหรือไม่
 2. ประเมินรายการอาหารที่จัดให้นักเรียน ว่านักเรียนชอบมากเพียงใด และ ควรจะปรับปรุงในด้านใด
 3. ประเมินนิสัยในการกิน ดูว่านักเรียนมีนิสัยในการกินดีขึ้นหรือไม่
 4. ประเมินบรรยากาศในการรับประทานอาหารของนักเรียนว่าดีขึ้นหรือไม่
 5. ประเมินดูว่า นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเตรียมอาหาร การประกอบ อาหาร การเสิร์ฟอาหาร การรักษาความสะอาดของอาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ และ สถานที่ได้ถูกต้องหรือไม่
 6. ประเมินเจตคติของครูและนักเรียนต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน
- ทวี ฤกษ์สำราญ (2520 : 84) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลการจัดโครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบว่าหลังจากการให้อาหารกลางวันแก่นักเรียนแล้ว มีสุขภาพดีขึ้นจากเดิมเพียงใด น้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้นอย่างไร โดยเราจะประเมินเป็นระบบ เช่น สามเดือนต่อหนึ่งครั้ง

2. พิจารณาจากการรับประทานอาหารของนักเรียนแต่ละวันว่า อาหารเหลือในถาดมากน้อยเพียงใด ถ้าบริการอาหารที่พอเหมาะแต่เหลือมาก แสดงว่านักเรียนอาจจะไม่ชอบอาหารที่จัดขึ้น

3. พิจารณาจากความกระตือรือร้นของนักเรียนขณะรับประทานอาหาร

4. การประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม อาจจะจัดทำแบบสอบถามเมื่อหนึ่งเดือนผ่านไป หรือสองเดือนผ่านไป เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ก : 24 - 43) ได้เสนอแนะไว้ว่า การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน ควรประเมินผลการดำเนินการดังนี้

1. โรงเรียนสามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันได้หรือไม่ มากน้อยเพียงไร

2. นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันหรือไม่

3. การเจริญเติบโตของนักเรียนมีพัฒนาสูงขึ้นหรือไม่

4. นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารหรือไม่

5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันเป็นการตรวจสอบว่างานซึ่งดำเนินการไปแล้วบังเกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพียงใด ซึ่งผู้บริหารจะต้องดูว่าโรงเรียนสามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันได้หรือไม่ มากน้อยเพียงไร นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันหรือไม่ การเจริญเติบโตของนักเรียนมีพัฒนาสูงขึ้นหรือไม่ นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารหรือไม่ และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ผลการวิจัยของ บุญเลิศ เสนิงค์ ฌ อยุธา (2527 : 145) เรื่อง การจัดการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า การบริหารจัดการอาหารกลางวันในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น ทำหน้าที่วางแผนนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ และคอยดูแลให้คำปรึกษา แนะนำเพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่ตกลงกันไว้ มีการวางแผนการบริหารจัดการอาหารกลางวัน การจัดแบ่งส่วนงานออกเป็นสัดส่วนตามความจำเป็น มีการจัดบุคลากรเข้าสู่งานที่แบ่งไว้ มีการวินิจฉัยสั่งการและการควบคุมนิเทศงาน มีการวางแผนประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ มีการประเมินผลของแต่ละฝ่าย เพื่อรายงานให้ผู้บริหารทราบ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการวางแผนบริหารงบประมาณที่ได้รับเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ที่กำหนด แต่ก็ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการอาหารกลางวันอยู่อีกคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนสถานที่เก็บอาหาร สถานที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ ขาดโต๊ะเก้าอี้ที่จะให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร
2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงาน ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีงานด้านการสอนหนักมากอยู่แล้ว เมื่อต้องมารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเพิ่มขึ้นอีก ทำให้เวลาในการปฏิบัติงานด้านนี้ลดลงไม่เพียงพอ นอกจากนี้บุคลากรบางคนขาดความรู้ ความชำนาญในงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ปัญหาเกี่ยวกับระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาดไกลเกินไป ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เสียเวลามาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก
4. ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการบริหารจัดการอาหารกลางวันในโรงเรียน พบว่า ยังขาดข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน ขาดการประชาสัมพันธ์ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการน้อยมาก

อุดม เอี่ยมสะอาด (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาบทบาทการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร สรุปผลการศึกษาได้ว่า ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้บทบาทการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานด้านการบริหารน้อยทุกด้าน

วรากร วรอำสวดี และคนอื่น ๆ (2521 : 6) ได้ศึกษาโครงการโภชนาการเพื่อสุขภาพในชนบท พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่บริหารจัดการอาหารกลางวันขาดทุนหรือได้กำไรเล็กน้อย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ส่วนมากเห็นว่า การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจะอยู่ได้ตลอดไป แต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กไม่แน่ใจ เพราะเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี มีทรัพยากรการบริหารจำกัด เด็กมีเงินซื้ออาหารจากโรงเรียนไม่มากนัก

กัลยา นาคเพชร (2521 : 118 - 125) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในท้องที่ตำบลลำพูน อำเภอเจนไทย จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลวิจัยว่า การที่ผู้ปกครองนักเรียนได้ศึกษามีความรู้ด้านโภชนาการสูงขึ้น จะทำให้การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนมีปัญหาน้อยลง และช่วยประชาสัมพันธ์โครงการได้ผลดีขึ้น ในด้านความเชื่อ และเจตคติต่อประเพณีการบริโภคที่ทำให้เกิดปัญหาต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนนั้น หากสามารถแนะนำให้ผู้คนมีความเชื่อมั่นและเจตคติต่อประเพณีการบริโภคที่ถูกต้อง แล้วจะทำให้ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนลดลงเช่นกัน

สั่น สุชากุล (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการดำเนินการตามแผนและด้านการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ และด้านการวางแผน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ครูที่มีวิทยุต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหา การวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนทั้งสี่ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

วิจารณ์ แก้ววันเพ็ญ (2529 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาด้าน กิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ พบว่า ปัญหาด้าน กิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดอื่น ๆ และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีปัญหาน้อยที่สุด

สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันโดยส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุก ด้าน การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูอาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่างกัน ตามทัศนะของครูอาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และตามทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหา การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนขององค์ประกอบการ บริหาร ก็ยังพบว่าในแต่ละขั้นตอนก็มีปัญหาในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนการเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูอาจารย์ที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีความแตกต่างกัน ทางด้านขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ ปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

ซัตเตอร์ (สันติสุข สารวิทย์. 2535 : 53 : อ้างอิงมาจาก Sutter. 1978 : 6590 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการอบรมที่มีต่อเจตคติและการสอนโภชนาการของครูระดับประถมศึกษาที่รัฐแคลิฟอร์เนีย (effects of in-service program on nutrition attitudes and the teaching of nutrition by elementary teachers) โดยแบ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองเป็นครูระดับประถมศึกษาที่อาสาสมัครเข้าฝึกอบรมเรื่องโครงการโภชนาการในโรงเรียน กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ครูระดับประถมศึกษาที่เข้ารับการอบรม มีเจตคติในด้านโภชนาการเป็นไปในทางที่ถูกต้องกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการอบรม และยังพบว่า มีครูโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนน้อยที่จะมีความรู้และเจตคติด้านโภชนาการที่ถูกต้อง ดังนั้นการจัดฝึกอบรมให้แก่ครูจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำ เพื่อให้ครูเหล่านี้ได้มีบทบาทในการจัดและบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

บอร์กแมน (คุณศักดิ์ ยอดจันทร์. 2535 : 64 : อ้างอิงมาจาก Borgman. 1983 : 1982 - A) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 2 รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา (administration of school lunch programs for small, medium and large school) โดยเน้นศึกษาเฉพาะคุณภาพของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และพัฒนารูปแบบของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการเตรียมอาหาร สถานที่ในการประกอบอาหาร โรงเรียนต่าง ๆ ในตำบล วางระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันให้ง่ายและคล้ายคลึงกัน ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ โภชนาการ ซึ่งขึ้นตรงต่ออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ถ้าไม่พิจารณาถึงขนาดของโรงเรียนแล้วนโยบายการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนทุกขนาดควรจ้างโภชนาการเป็นผู้จัดทำดำเนินงานให้บริการอาหารกลางวันและผู้ประกอบอาหารควรได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการโดยเฉพาะ

คริสตาคิส และคนอื่น ๆ (สมบูรณ์ ไกรคุ้ม, 2531 : 52 : อ้างอิงมาจาก Christakis and others, 1960 : 120) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการรับประทานอาหารของเด็กวัยเรียนในเมืองนิวยอร์ก เป็นเวลา 20 ปี ได้สรุปผลการศึกษา ค้นคว้าไว้ว่า ในพื้นที่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีเด็กได้รับอาหารที่มีสารอาหารเพียงพอไม่ถึงร้อยละ 7 ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยที่เมืองเบอร์กลีย์ รัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งพบว่า การได้รับสารอาหารของเด็กจะลดลงตามสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง เด็กนี้โกร่งหิว และหญิงได้รับสารอาหารต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่า เด็กที่เสียเปรียบทางวัฒนธรรมการกินอาหารที่เลวกว่าทั้งในวัยก่อนเรียนและในวัยเรียน และในที่สุดทำให้รัฐบาลสนใจการบริหารโครงการอาหารกลางวันขึ้นเพื่อให้เด็กวัยเรียนทุกคนได้รับประทานอาหาร ที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย

บทวิพากษ์วิจารณ์

รุ่ง แก้วแดง (2527 : 9) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา นั้น จะต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพียง แค่ว่าเด็กมีอาหารรับประทานเท่านั้น หากต้องสภาวะทุพโภชนาการด้วย และในการจัดโครงการอาหารกลางวัน นั้น ต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้ามาในโครงการนี้และในกิจกรรมนั้นต้องเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ พร้อมทั้งต้องใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด เพราะโรคขาดสารอาหารนี้ทางโรงเรียนจะแก้ปัญหาแต่เพียงลำพังไม่ได้

จรัส นองมาก (2526 : 26 - 32) ได้อธิบายสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า

ในปัจจุบันแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดทำโครงการนโยบายงบประมาณปกติแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมให้ทั่วถึงได้ทุกโรงเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็ได้ตระหนักในเรื่องนี้ และถือเป็นนโยบายริบเร่งในการที่จะขยายโครงการนี้ เพื่อให้ครอบคลุมทุกโรงเรียน หรือเกือบทุกโรงเรียนโดยเร็ว

ที่สุด โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขึ้น โดยมีหน้าที่สำหรับพิจารณา เสนอแนะรูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน พัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ทรัพยากร และระดมหาทรัพยากร เพื่อนำมาใช้ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน และทำการทดลองนำรูปแบบของการจัดอาหารกลางวันไปใช้ในโรงเรียนที่มีปัญหาเป็นพิเศษ เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดแคสน้ำ เป็นต้น

ขณะนี้คณะกรรมการได้ร่างสิ่งที่จะขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชนให้การสนับสนุนโครงการ และก็ได้มีภาคเอกชนหลายแห่งที่ได้ให้ความช่วยเหลือดังกล่าวแล้ว โครงการอาหารกลางวันจะสำเร็จลุล่วงหรือไม่ขึ้นอยู่กับโรงเรียนจะช่วยตัวเองได้มากเพียงไร ซึ่งหมายถึงตัวครูใหญ่หรือแม้แต่บุคคลในชุมชน หากโรงเรียนช่วยตัวเองแล้ว เชื่อเหลือเกินว่าโครงการนี้จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ทวี ฤกษ์สำราญ (2520 : 84) ได้เสนอแนะวิธีการประเมินผลและหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการโครงการอาหารกลางวันไว้ดังนี้

1. ตรวจสอบสุขภาพนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบว่าหลังจากการให้อาหารแก่นักเรียนแล้ว นักเรียนมีสุขภาพดีขึ้นจากเดิมเพียงใด น้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้นอย่างไร โดยอาจจะประเมินสามเดือนต่อหนึ่งครั้ง
2. พิจารณาจากการรับประทานอาหารของนักเรียนแต่ละวันว่า อาหารเหลือในถาดมากน้อยเพียงใด ถิ่นบริการอาหารที่พอเหมาะแต่เหลือมาก แสดงว่านักเรียนอาจจะไม่ชอบอาหารที่จัดขึ้น
3. พิจารณาจากความกระตือรือร้นของนักเรียนขณะรับประทานอาหาร
4. อาจจะประเมินโดยใช้แบบสอบถามหนึ่งเดือนหรือสองเดือนต่อครั้ง เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

นอกจากนี้ สายหยุด ชมานนท์ และคนอื่น ๆ (2521 : 74) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะได้จัดผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน รวมทั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันควรจะได้จัดประชุมหรืออภิปรายถึงผลงานที่ได้ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ และการประเมินผลจะได้ผลดียิ่งขึ้น หากได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองนักเรียนด้วย อาจใช้

วิธีตอบแบบสอบถามหรืออภิปรายก่อนเริ่มโครงการครึ่งหนึ่ง และหลังจากได้เริ่มโครงการแล้วอีกครึ่งหนึ่ง เพื่อจะได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองว่า มีความแตกต่างกันหรือไม่ มีอะไรดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

สำหรับ เกรียงศักดิ์ อุทโยธา (2528 : 13 - 15) ได้เสนอแนะการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ว่า

1. ควรหาข้อมูลทุกอย่างให้พร้อมก่อนลงมือดำเนินการ
2. ควรหาผู้สนับสนุนโครงการ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีจิตเมตตา
3. จัดเตรียมบุคลากร โดยเฉพาะครูผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันให้พร้อม
4. การจัดโครงการอาหารกลางวันควรเป็นลักษณะผูกขาดอย่าให้บุคคลภายนอกเข้ามาแข่งขัน
5. ควรจัดระบบการเบิกจ่าย การจัดทำบัญชีการเงินให้ง่าย สดสองตัว แต่เป็นระบบที่รัดกุม

การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน หากไม่มีระเบียบ ขั้นตอน ที่รัดกุม ขาดการตรวจสอบการดำเนินงาน ไม่มีคณะกรรมการรับผิดชอบและขาดความสนใจจากผู้บริหารและครูแล้ว ย่อมเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้โครงการอาหารกลางวันล้มเหลวได้

จากรายงานและการชี้แจงของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 126 - 142) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่าสนใจว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันมีความจำเป็นในการใช้งบประมาณค่อนข้างมาก เพื่อการดำเนินงาน โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดสรรงบประมาณตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบัน เน้นถึงสิ้นปีงบประมาณ 2530 คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 112,000,000 บาท นอกจากนี้ยังเป็นภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณเป็นเงิน 3,871,000 บาท

ในการดำเนินการที่ผ่านมา มีข้อสังเกตว่า โรงเรียนจำนวนไม่มากนักที่สามารถดำเนินงานโครงการได้ตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันยังมีโรงเรียนบางส่วนไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และ/หรือยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ อาทิเช่น รัฐบาลไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียน

ได้อย่างเพียงพอ ผู้บริหารบางประเภทไม่สนใจ และไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจนโยบายและการดำเนินงานโครงการ ตลอดจนมีทัศนคติที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนขาดความชำนาญในการจัดการ อาหารในท้องตลาด ที่จะนำมาประกอบเป็นอาหารให้นักเรียนรับประทานมีราคาแพง นักเรียนยากจนไม่มีเงินซื้ออาหารที่โรงเรียนจัด และขาดการสนับสนุนจากชุมชน

เพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินงานดังกล่าวแล้ว ในปีงบประมาณ 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนในสังกัดทำให้ครบทุกโรงเรียน ทั้งยังมุ่งพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน ตลอดจนกระบวนการให้ความรู้ การเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารและครูให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อโครงการและสามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับครูผู้ดำเนินงานโครงการ ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันไม่ได้เป็นภาระงานนอกเหนือจากงานปกติของครู เพราะโครงการดังกล่าวเป็นงานกิจกรรมนักเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของโครงการอยู่แล้ว
2. มุ่งให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริง ในกิจกรรมของโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยครูเป็นเพียงที่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเท่านั้น
3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน ให้จัดในรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตร
4. มุ่งหาแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโครงการให้มากขึ้น

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดในรูปแบบของการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอนจนสามารถปฏิบัติได้เป็นนิสัย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเผยแพร่แก่ชุมชนได้ จึงคาดหวังได้ว่าในโอกาสต่อไปนักเรียนไทยจะได้มีการพัฒนา ด้านสุขภาพอนามัยอย่างสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่วางไว้

จากข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาจะสำเร็จลุล่วงหรือไม่ ผู้บริหารมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าขาดความสนใจ

จากผู้บริหารแล้วย่อมเป็นสาเหตุที่สำคัญที่จะทำให้โครงการอาหารกลางวันล้มเหลวได้ หากผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการก็จะสามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมีวิธีการโดยทำความเข้าใจกับครูผู้ดำเนินงานให้เห็นว่าการจัดโครงการอาหารกลางวันเป็นสิ่งจำเป็น มุ่งเน้นนักเรียนได้ปฏิบัติจริง จัดในรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และมุ่งหาแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโครงการให้มากขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษา ค้นคว้า เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ดำเนินโครงการอาหารกลางวันในปีการศึกษา 2539 ทั้งสิ้นจำนวน 1,156 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้า

การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้า เลือกจากผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งได้มาโดยวิธีเปิดตารางของ เกรจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) แล้วสุ่มตามระดับชั้น (stratified sampling) ตามขนาดของโรงเรียน และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยให้ตารางเลขสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง 291 คน จากประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 1,156 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ อายุ และขนาดโรงเรียน ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ซึ่งประกอบด้วยหกขั้นตอน คือ ศึกษาและสำรวจข้อมูล แต่งตั้งกรรมการ ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบมาตราวัดเจตคติของไลเคิร์ท ซึ่งมีห้าระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีคำถามทั้งสิ้น 48 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 2

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					ข้อนี้ สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
0	การจัดให้คณะครูอาจารย์ได้ร่วมประชุม ปรึกษากัน	✓					
00	การดำเนินงานให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน			✓			

จากข้อ 0 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้คณะครูและอาจารย์ได้ร่วมปรึกษาหารือกันในระดับมากที่สุด และข้อ 00 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นกับการดำเนินงานให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลาง

เกณฑ์การให้คะแนน

- 5 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานระดับ มาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานระดับ น้อยที่สุด

วิธีสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ปรับปรุงมาจากแนวคิดของ จาลอง กุศลครอง (2535 : ภาคผนวก) สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : ภาคผนวก) และ สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531 : ภาคผนวก) แล้วนำมาพิจารณาสร้างแบบสอบถามขึ้น จำนวน 48 ข้อ ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามที่ได้ศึกษา
2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมปริณิงานิพนธ์ตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง
3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนสามคน คือ ผู้บริหารโรงเรียนโครงการอาหารกลางวันที่มีประสบการณ์มากกว่าห้าปี พิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้ายเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอภาคอุษาคเนย์ สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน แล้วหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ซึ่งได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสูงคือ .89 จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ 17 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ

2. นำหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือแจกและเก็บแบบสอบถามของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอและกิ่งอำเภอ โดยผู้วิจัยไปรับคืนจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอด้วยตนเอง

3. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปทั้งหมด 291 ฉบับ ได้รับคืน 290 ฉบับ เมื่อตรวจสอบแล้วได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 288 ฉบับ คิดเป็น 99.31 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4. รวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว เข้าเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติสำหรับใช้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แยกเป็นหมวดหมู่ตามตัวแปรที่จะศึกษา เพื่อหาค่าร้อยละ ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	
ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	ตามขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่
ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	ตามขนาดของโรงเรียนขนาดกลาง
ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	ตามขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก
ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี
ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ตามองค์ประกอบทั้งหกขั้นตอน แล้วคำนวณค่าเฉลี่ยทั้งหมดรวมทุกด้านและคำนวณค่าเฉลี่ยแบบสอบถามประเด็นการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันเป็นรายข้อ แล้วคำนวณค่าเฉลี่ยรวมโดยใช้เกณฑ์ประเมินความคิดเห็นของ เบสท์ (Best. 1977 : 174) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.0000 - 2.3333 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.3334 - 3.6667 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.6668 - 5.0000 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

3. คำนวณหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อหาค่าการกระจายของข้อมูลเป็นรายข้อ

4. ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้ t -test และกลุ่มตัวอย่างสามกลุ่ม โดยใช้ F -test และหากมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (the least-significant difference method) (Namboodiri, Carter and Blalock Jr. 1975 : 235).

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (statistical package for the social sciences / personal computer-plus) ได้ค่าสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (arithmetic mean)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient)
5. ค่าที (t -test)
6. ค่าเอฟ (F -test) เมื่อพบค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD (the least-significant difference method) (Namboodiri, Carter and Blalock Jr. 1975 : 235)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเดียวกัน ประกอบด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
N	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ใน t-distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ใน F-distribution
SS	แทน Sum of Square
MS	แทน Mean Square
df	แทน Degree of Freedom
P	แทน ความน่าจะเป็น (probability)
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ อายุ และขนาดของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุและขนาดของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ และขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏรายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามตัวแปร

ที่	ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
		ผู้บริหาร โรงเรียน	ร้อยละ	ครูหัวหน้า โครงการ	ร้อยละ
1. อายุ					
	ต่ำกว่า 40 ปี	42	33.60	83	50.92
	ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป	83	66.40	80	49.08
	รวม	125	100	163	100
2. ขนาดของโรงเรียน					
	ขนาดเล็ก	32	26.60	65	39.88
	ขนาดกลาง	66	52.80	60	36.80
	ขนาดใหญ่	27	21.60	38	23.32
	รวม	125	100	163	100

จากตาราง 1 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 125 คน และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 163 คน จำแนกตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ คือ ผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 33.60) อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 83 คน (ร้อยละ 66.40) ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 32 คน (ร้อยละ 25.60) ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 66 คน (ร้อยละ 52.80) ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 21.60) และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 83 คน (ร้อยละ 50.92) อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 80 คน (ร้อยละ 49.08) ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 65 คน (ร้อยละ 39.88) โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 60 คน (ร้อยละ 36.80) และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 38 คน (ร้อยละ 23.32)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน (N = 288)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
โครงการอาหารกลางวัน			
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.1894	.6254	มาก
2. แต่งตั้งกรรมการ	3.9931	.6459	มาก
3. ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	3.9660	.6473	มาก
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง	3.9472	.6075	มาก
5. การดำเนินงานตามโครงการ	3.9392	.6062	มาก
6. ประเมินผลโครงการ	3.9559	.5930	มาก
เฉลี่ย	4.0006	.5561	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
จำแนกตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน (N = 125)

ขั้นตอนการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.1716	.5896	มาก
2. แต่งตั้งกรรมการ	4.0256	.6426	มาก
3. ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	4.0448	.6291	มาก
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง	3.9696	.6411	มาก
5. การดำเนินงานตามโครงการ	3.9707	.5919	มาก
6. ประเมินผลโครงการ	4.0194	.6317	มาก
เฉลี่ย	4.0365	.5495	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงาน
การศึกษาแห่งชาติ พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
จำแนกตามอายุ (N = 125)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ต่ำกว่า 40 ปี			ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป		
	N = 42			N = 83		
โครงการอาหารกลางวัน	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.3016	.5871	มาก	4.1058	.5833	มาก
2. แต่งตั้งกรรมการ	4.2286	.5667	มาก	3.9229	.6573	มาก
3. ประชุมกรรมการและจัดทำ โครงการ	4.2000	.5670	มาก	3.9663	.6474	มาก
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง	4.1286	.6054	มาก	3.8892	.6471	มาก
5. การดำเนินงานตามโครงการ	4.1329	.5366	มาก	3.8886	.6040	มาก
6. ประเมินผลโครงการ	4.2075	.5794	มาก	3.9243	.6390	มาก
เฉลี่ย	4.1989	.5007	มาก	3.9543	.557	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และที่มีอายุ
40 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน (N = 125)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	โรงเรียนขนาดเล็ก N = 32			โรงเรียนขนาดกลาง N = 66			โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 27		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
โครงการอาหารกลางวัน									
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.3340	.6463	มาก	4.1246	.5583	มาก	3.9753	.5001	มาก
2. แต่งตั้งกรรมการ	4.3438	.7025	มาก	3.8818	.6216	มาก	4.0000	.4867	มาก
3. ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	4.2969	.6557	มาก	3.9379	.6435	มาก	4.0074	.4803	มาก
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	4.2563	.6782	มาก	3.8848	.6583	มาก	3.8370	.4369	มาก
5. การดำเนินงานตามโครงการ	4.2474	.6464	มาก	3.8611	.5513	มาก	3.9105	.5336	มาก
6. ประเมินผลโครงการ	4.3661	.6531	มาก	3.8615	.5747	มาก	3.9947	.5976	มาก
เฉลี่ย	4.3210	.5977	มาก	3.9312	.5231	มาก	3.9568	.4425	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยส่วนรวม และรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน (N = 163)

ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.2031	.6530	มาก
2. แต่งตั้งกรรมการ	3.9681	.6494	มาก
3. ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	3.9055	.6565	มาก
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง	3.9301	.5818	มาก
5. การดำเนินงานตามโครงการ	3.9151	.6176	มาก
6. ประเมินผลโครงการ	3.9071	.5586	มาก
เฉลี่ย	3.9730	.5612	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ความคิดเห็นของหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ (N = 163)

ขั้นตอนการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน	ต่ำกว่า 40 ปี N = 83			ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป N = 80		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.1031	.6060	มาก	4.3069	.6868	มาก
2. แต่งตั้งกรรมการ	3.8434	.5968	มาก	4.0978	.6795	มาก
3. ประชุมกรรมการและจัดทำ โครงการ	3.9055	.6565	มาก	3.9963	.6617	มาก
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง	3.9060	.5304	มาก	3.9550	.6332	มาก
5. การดำเนินงานตามโครงการ	3.8143	.5618	มาก	4.1098	.6578	มาก
6. ประเมินผลโครงการ	3.8330	.4919	มาก	4.0648	.6147	มาก
เฉลี่ย	3.8845	.4919	มาก	4.0648	.6147	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า ความคิดเห็นของหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ พบว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
สุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน (N = 163)

ขั้นตอนการทำงาน โครงการอาหารกลางวัน	โรงเรียนขนาดเล็ก N = 32			โรงเรียนขนาดกลาง N = 66			โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 27		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.2547	.6738	มาก	4.3036	.5649	มาก	3.9532	.6978	มาก
2. แต่งตั้งกรรมการ	4.0062	.7245	มาก	3.9867	.5153	มาก	3.8737	.7089	มาก
3. ประชุมกรรมการและจัดทำ โครงการ	3.9354	.7737	มาก	3.9367	.4654	มาก	3.8053	.7021	มาก
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	3.9908	.6684	มาก	4.0000	.4231	มาก	3.7158	.6020	มาก
5. การดำเนินงานตามโครงการ	3.9590	.6756	มาก	3.8792	.4627	มาก	3.8969	.7302	มาก
6. ประเมินผลโครงการ	3.9758	.6271	มาก	3.8881	.4201	มาก	3.8195	.6229	มาก
เฉลี่ย	4.0202	.6415	มาก	3.9962	.3959	มาก	3.8558	.6311	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยส่วนรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏรายละเอียดตามตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน	ผู้บริหาร		ครูหัวหน้าโครงการ		t	P>t
	N = 125		N = 163			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.1716	.5896	4.2031	.6530	-.42	.672
2. แต่งตั้งกรรมการ	4.0256	.6426	3.9681	.6494	.75	.455
3. ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	4.0448	.6291	3.9055	.6565	1.82	.070
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง	3.9696	.6411	3.9301	.5818	.55	.585
5. การดำเนินงานตามโครงการ	3.9707	.5919	3.9151	.6176	.77	.442
6. ประเมินผลโครงการ	4.0194	.6317	3.9071	.5586	1.60	.111
เฉลี่ย	4.0365	.5495	3.9730	.5612	.96	.338

จากตาราง 9 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุและขนาดของโรงเรียน

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน	ต่ำกว่า 40 ปี		ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป		t	P>t
	N = 42		N = 83			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.3016	.5871	4.1058	.5833	1.77	.079
2. แต่งตั้งกรรมการ	4.2286	.5667	3.9229	.6573	2.57	.011*
3. ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	4.2000	.5670	3.9663	.6474	1.99	.049*
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง	4.1286	.6054	3.8892	.6471	2.00	.048*
5. การดำเนินงานตามโครงการ	4.1329	.5366	3.8886	.6040	2.21	.029*
6. ประเมินผลโครงการ	4.2075	.5794	3.9243	.6390	2.41	.017*
เฉลี่ย	4.1989	.5007	3.9543	.557	2.39	.018*

* $P < .05$

จากตาราง 10 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เว้นแต่ขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูลไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>t
ระหว่างกลุ่ม	2	3.4930	1.7465	6.2752	.0025**
ภายในกลุ่ม	122	33.9546	.2783		
รวม	124	37.4476			

** P < .01

จากตาราง 11 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยสถิติ LSD ดังตาราง 12

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
		4.3210	3.9312	3.9568
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.3210	-	0.389**	0.364**
โรงเรียนขนาดกลาง	3.9312	-	-	0.025
โรงเรียนขนาดใหญ่	3.9568	-	-	-

** $P < .01$

จากตาราง 12 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยส่วนรวม ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>t
ระหว่างกลุ่ม	2	3.3900	1.6950	5.2077	.0068**
ภายในกลุ่ม	122	39.7089	.3255		
รวม	124	43.0989			

** $P < .01$

จากตาราง 13 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยสถิติ LSD ดังตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในชั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
		4.4340	4.1246	3.9753
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.4340	-	0.3094**	0.4587**
โรงเรียนขนาดกลาง	4.1246	-	-	0.1493
โรงเรียนขนาดใหญ่	3.9753	-	-	-

** $P < .01$

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร ในชั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล ในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนแต่งตั้งกรรมการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>t
ระหว่างกลุ่ม	2	4.6211	2.3106	6.0521	.0031**
ภายในกลุ่ม	122	46.5770	.3818		
รวม	124	51.1981			

** P < .01

จากตาราง 15 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนแต่งตั้งกรรมการ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยสถิติ LSD
ดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในขั้นตอนแต่งตั้งกรรมการ

กลุ่มตัวอย่าง	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
$\bar{X}$	4.3438	3.8818	4.0000
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.3438	-	0.462**
โรงเรียนขนาดกลาง	3.8818	-	0.1182
โรงเรียนขนาดใหญ่	4.0000	-	-

** $P < .01$

จากตาราง 16 แสดงว่า ความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในขั้นตอนแต่งตั้งกรรมการ พบว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมกรรมการและจัดทำ
โครงการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>t
ระหว่างกลุ่ม	2	2.8256	1.4128	3.7273	.0268*
ภายในกลุ่ม	122	46.2435	.3791		
รวม	124	49.0691			

* $P < .05$

จากตาราง 17 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมกรรมการและจัดทำ
โครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วย
สถิติ LSD ดังตาราง 18

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในขั้นตอนประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง		โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	3.9379	4.0074	4.2969
โรงเรียนขนาดเล็ก	3.9379	-	0.0695*	0.3590
โรงเรียนขนาดกลาง	4.0074	-	-	0.2895
โรงเรียนขนาดใหญ่	4.2969	-	-	-

* $P < .05$

จากตาราง 18 แสดงว่า ความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	3.5779	1.7890	4.6058	.0118*
ภายในกลุ่ม	122	47.3866	.3884		
รวม	124	50.9645			

* $P < .05$

จากตาราง 19 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยสถิติ LSD ดังตาราง 20

ตาราง 20 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารจัดการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
		4.2563	3.8848	3.8370
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.2563	—	0.3715*	0.4193*
โรงเรียนขนาดกลาง	3.8848	—	—	0.0478
โรงเรียนขนาดใหญ่	3.8370	—	—	—

* $P < .05$

จากตาราง 20 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารจัดการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยส่วนรวมโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	3.3404	1.6702	5.0805 ^{**}	.0076(**)
ภายในกลุ่ม	122	40.1076	.3288		
รวม	124	43.4480			

** P < .01

จากตาราง 21 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยสถิติ LSD ดังตาราง 22

ตาราง 22 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
		4.2474	3.8611	3.9105
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.2474	-	0.3863**	0.3369**
โรงเรียนขนาดกลาง	3.8611	-	-	0.0494
โรงเรียนขนาดใหญ่	3.9105	-	-	-

** $P < .01$

จากตาราง 22 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ ในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 23 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประเมินผลโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	5.5084	2.7542	7.6410	.0007***
ภายในกลุ่ม	122	43.9750	.3650		
รวม	124	49.4834			

*** $P < .001$

จากตาราง 23 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประเมินผลโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยสถิติ LSD ดังตาราง 24

ตาราง 24 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประเมินผลโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
		4.3661	3.9397	3.7662
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.3661	-	0.5048***	0.3714***
โรงเรียนขนาดกลาง	3.9397	-	-	0.174
โรงเรียนขนาดใหญ่	3.7662	-	-	-

*** $P < .001$

จากตาราง 24 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประเมินผลโครงการ ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนานโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตาราง 25 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ต่ำกว่า 40 ปี		ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป		t	P>t
	N = 83		N = 80			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
โครงการอาหารกลางวัน						
1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.1031	.6060	4.3069	.6868	-2.01	.046*
2. แต่งตั้งกรรมการ	3.8434	.5968	4.0978	.6795	-2.54	.012*
3. ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ	3.9055	.6565	3.9963	.6617	-1.74	.083
4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	3.9060	.5304	3.9550	.6332	-.54	.593
5. การดำเนินงานตามโครงการ	3.8143	.5618	4.1098	.6578	-2.15	.033*
6. ประเมินผลโครงการ	3.8330	.4919	4.0648	.6147	-1.73	.085
เฉลี่ย	3.8845	.4919	4.0648	.6147	-2.07	.040*

* $P < .05$

จากตาราง 25 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ โดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เว้นแต่ขั้นประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ขั้นประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง และขั้นตอนประเมินผลโครงการ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 26 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	.6989	.3494	1.1111	.3317
ภายในกลุ่ม	160	50.3202	.3145		
รวม	162	51.0191			

จากตาราง 26 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษา และสำรวจข้อมูล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	3.1757	1.5878	3.8551	.0232*
ภายในกลุ่ม	160	65.9007	.4119		
รวม	162	69.0764			

* $P < .05$

จากตาราง 27 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ LSD ดังตาราง 28

ตาราง 28 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของ
ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม
ขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
		4.2547	4.3056	3.9532
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.2547	-	0.0509	0.3015*
โรงเรียนขนาดกลาง	4.3056	-	-	0.3524*
โรงเรียนขนาดใหญ่	3.9532	-	-	-

* $p < .05$

จากตาราง 28 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล
ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียน
ขนาดกลาง ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 29 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุม ผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	2.2777	1.1389	3.4665*	.0336
ภายในกลุ่ม	160	52.5650	.3285		
รวม	162	54.8427			

* $P < .05$

จากตาราง 29 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุม ผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ LSD ดังตาราง 30

ตาราง 30 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของ
ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม
ขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่
		3.9908	4.0000	3.7158
โรงเรียนขนาดเล็ก	3.9908	-	0.0092	0.275*
โรงเรียนขนาดกลาง	4.0000	-	-	0.284*
โรงเรียนขนาดใหญ่	3.7158	-	-	-

* $p < .05$

จากตาราง 30 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู
นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาด
กลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนใน
โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง ไม่แตกต่างกัน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อทราบระดับและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งแตกต่างกันด้านอายุและขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งได้จากผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2539 โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น ตามขนาดของโรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากของจำลอง กุศลครอง สมบูรณ์ แก้วมาก และสมบูรณ์ ไกรคุ้ม แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (rating scale) เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล แต่งตั้งกรรมการ ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการ รวม 48 ข้อ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามให้ประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญาโทฯ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเพื่อหาความเที่ยงตรง แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่นำของกลุ่มตัวอย่าง ได้ความเชื่อมั่น .89

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขออนุญาตทำวิจัย พร้อมกับขอหนังสือถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในสังกัด ขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งไป 291 ชุด ได้รับคืน 290 ชุด เป็นฉบับสมบูรณ์ 288 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.31

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การบริหารงานตามขั้นตอนการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน ประกอบด้วยหกขั้นตอน คือ ศึกษาและสำรวจข้อมูล แต่งตั้งกรรมการ ประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบตามตัวแปรต่าง ๆ ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า อยู่ในระดับมาก
3. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามอายุ ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
4. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยส่วนรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
5. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
6. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามอายุ ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

7. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยส่วนรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

8. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

9. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแตกต่างกันด้านอายุและขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

9.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามอายุ ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน เว้นแต่ด้านศึกษาและสำรวจข้อมูล ไม่แตกต่างกัน

9.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศึกษาและสำรวจข้อมูล ด้านแต่งตั้งกรรมการ ด้านการดำเนินงานตามโครงการ และด้านประเมินผลโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ไม่แตกต่างกัน

10. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามอายุและขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

10.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามอายุ ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศึกษาและสำรวจข้อมูล ด้านแต่งตั้งกรรมการ ด้านการดำเนินงานตามโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ด้านประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง และด้านประเมินผลโครงการ ไม่แตกต่างกัน

10.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศึกษาและสำรวจข้อมูล และด้านประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบเป็นรายด้านทั้งหกขั้นตอน พบว่า ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่สอดคล้องกับ สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531 : บทคัดย่อ) วิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ผู้บริหาร และครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันและครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ จำลอง กุศลครอง (2535 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ คุณศักดิ์ ยอดจันทร์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยดังกล่าว น่าจะมีสาเหตุมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหาร ครู และประชาชน ได้มองเห็นความจำเป็นในการจัดและดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน โดยการจัดทำเอกสาร แนวคิดในการจัดกระบวนการเรียนการสอนโครงการอาหารกลางวัน จัดทำภาพยนตร์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน เพื่อเผยแพร่วิธีการจัดทำแผนการสอนที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน เพื่อให้ครูได้ใช้เป็นแผนในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม นอกจากนั้นยังได้จัดงบประมาณให้กับโรงเรียนได้ดำเนินการในทุกโรงเรียนและจัดอบรมผู้บริหารในระดับจังหวัดให้เข้าใจนโยบายและวิธีดำเนินการที่เป็นไปได้และถูกต้อง สำหรับในระดับโรงเรียนก็ได้ตั้งคณะอ่าน คือให้โรงเรียนตั้งครูคณะหนึ่งอ่านหนังสือกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน แล้วเล่าให้ครูอื่น ๆ ฟังและร่วมกันวิเคราะห์ แล้วร่วมกันเขียนแผนและโครงการของโรงเรียน (จารีส นองมาก, 2526) และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้วางแผนปฏิบัติการดำเนินงานและมาตรการควบคุม กำกับ นิเทศ ติดตามผล พร้อมทั้งกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทุกระดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแตกต่างกันด้านอายุและขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำแนกตามอายุ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้านก็พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน เว้นด้านศึกษาและสำรวจข้อมูลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมมาตร แก้วฉาย (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านบริหารบุคลากรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับ สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ระดับปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวัยวุฒิต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี เป็นวัยที่กำลังทำงาน มีความกระตือรือร้น และส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารรุ่นใหม่ ที่ผ่านการสอบคัดเลือกและผ่านการอบรมตามที่ ก.ค. กทม.บศ. จึงทำให้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ทว่ามีความรู้ ความเข้าใจงานการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันเป็นอย่างดี ส่วนผู้บริหารที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ความกระตือรือร้นจะน้อยลง เนื่องจากมีอายุมาก และในการเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารก็ไม่ได้ผ่านการสอบคัดเลือก แม้จะเข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหาร แต่ก็ในช่วงเวลาระยะสั้นเท่านั้น จึงทำให้ผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 30 - 31) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารที่มีวัยวุฒิต่ำ เป็นวัยหนุ่มสาว มีความรับผิดชอบสูง กระตือรือร้นที่จะปรับปรุงคุณภาพของงาน รับฟังความคิดเห็นและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน ส่วนผู้บริหารที่มีอาวุโสจะเป็นผู้บริหารที่เฉื่อยชา ไม่ติดตามผล

การปฏิบัติงานของครูอาจารย์ มีแนวโน้มที่จะยึดความคิดของตนเป็นใหญ่ ขาดความกระตือรือร้น ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง จึงมีส่วนทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

จึงน่าจะ เป็นผลดีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าผู้บริหารระดับสูงสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารด้วยกัน ซึ่งอาจทำให้ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารงานใกล้เคียงกัน และทำให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนบริหารโครงการอาหารกลางวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527 ก : คานา) กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จะช่วยให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้ผลดีใกล้เคียงกัน ดังที่ ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2526 : 62 - 64) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญสูงสุดในการบริหารโครงการอาหารกลางวันให้พัฒนาและเจริญก้าวหน้า

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศึกษาและสำรวจข้อมูล ด้านแต่งตั้งกรรมการ ด้านการดำเนินงานตามโครงการ และด้านประเมินผลโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านประชุมกรรมการและจัดทำโครงการไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จำลอง กุศลครอง (2535 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ อุดม เอี่ยมสะอาด (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพบว่า บทบาท

การบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่พบาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : 146) ที่ศึกษา ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน และผลการวิจัยของ สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531 : 106) ที่พบว่า ระดับปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สุด โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่ที่สุด ไม่แตกต่างกัน

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีความพร้อม ทางด้านบุคลากร สถานที่ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ มากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก จึงทำให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนสามารถ แต่งตั้งกรรมการจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ที่สามารถประสานความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองนักเรียนและผู้สนใจอื่น ๆ ความที่โรงเรียนเห็นสมควร และในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง ส่วน มากมีสถานที่และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือ ด้านต่าง ๆ จากผู้ปกครองและจากทางราชการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ปัจจุบันยัง ขาดแคลนปัจจัยด้านเงินทุน ผลผลิต วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนอีกเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะได้รับ การจัดสรรงบประมาณจากทางราชการและได้รับสนับสนุนจากชุมชนบ้าง แต่ก็ยังไม่เพียงพอ กับความต้องการ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

จึงน่าจะเป็นผลคืออย่างย้ง ในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ที่ผู้บริหารจะ ต้องให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งกรรมการที่มาจากบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถในการ หลายสาขาอาชีพ จะได้ประสานความร่วมมือในการวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่าง

มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการให้ความช่วยเหลือในเรื่องการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ให้ได้อย่างเพียงพอ ก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการ

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามอายุและขนาดของโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามอายุ ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศึกษาและสำรวจข้อมูล ด้านแต่งตั้งกรรมการ และด้านการดำเนินงานตามโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ ด้านประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง และด้านประเมินผลโครงการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่สอดคล้องกับ สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ระดับการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีวิทยุต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมต่างก็น่าจะเป็นเพราะว่า ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี เป็นวัยที่กำลังต้องการการเปลี่ยนแปลง กล้าคิด และกล้าทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ส่วนครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีความกังวลสถานภาพของตนเองมากขึ้น ไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลง ดังที่ ปราโมทย์ จิตบรรจง (2522 : 66) กล่าวว่า ผู้ที่มีวัยวุฒิสูง มีชีวิตอยู่ในสังคมมานาน โดยเฉพาะในวัยที่อยู่ในระยะที่ต้องปรับตัวมาก เนื่องจากอยู่ในระยะที่ย่างเข้าสู่วัยชรา ต้องแสวงหาความมั่นคงในชีวิต จึงมีความคาดหวังและตั้งเป้าหมายการปฏิบัติงาน ที่รับผิดชอบอย่างสุ่มรอบคอบ ย่อมมีความเห็นต่างกับผู้ที่มีวัยวุฒิต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ หทัย อติชาติพงศ์ (2525 : 303 - 304) ได้แบ่งวัยผู้ใหญ่ออก

เป็นสองตอน คือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น อายุ 21 - 40 ปี และวัยกลางคน อายุ 41 - 60 ปี ทั้งสองวัยจะมีความแตกต่างกันด้านการปรับตัว โดยวัยกลางคนจะเป็นวัยที่มีความสุขุมรอบคอบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ถ้าผู้บริหารระดับสูง จะได้จัดให้ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันทั้งสองกลุ่มอายุ ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้หาแนวทางในการปรับปรุงการบริหารโครงการอาหารกลางวันให้ได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนด้านประชมกรรมการและจัดทำโครงการ ด้านประชมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง และด้านประเมินผลโครงการ ไม่แตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะว่า ในการประชมกรรมการและจัดทำโครงการ และประชมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง และด้านประเมินผลโครงการ ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันทั้งสองกลุ่มอายุจะต้องปฏิบัติงานตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ที่ได้รับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ประกอบกับการออกนิเทศ ติดตามผลของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จะเน้นความสำคัญของการประเมินผลโครงการ เพราะต้องรายงานผลการดำเนินงานทุกปี ทำให้ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นในด้านประชมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง และด้านประเมินผลโครงการ ไม่แตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ขึ้นศึกษาและสำรวจข้อมูล และขึ้นประชมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับ คุณศักดิ์ ยอดจันทร์ (2536 : 161) ที่วิจัยพบว่า ครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน กับตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทากูบ พบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ที่มีขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ ใจะชา (2535 : 120) ที่พบว่า ครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน ทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ จำลอง กุศลครอง (2535 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับ อุดม เอี่ยมสะอาด (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพบว่า บทบาทการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญกับบทบาทการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน อาจ

เป็นเพราะว่า ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนทุกโรงเรียน ไม่ว่าขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ต่างก็ได้รับความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารโครงการอาหารกลางวันในแนวเดียวกัน สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531 : 108) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดอบรมครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันให้กับโรงเรียนที่ได้รับการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดอบรมครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันให้กับโรงเรียนที่ได้รับงบประมาณดำเนินการโครงการอาหารกลางวันทุกโรงเรียน เพื่อให้ครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 40) โดยเฉพาะในปัจจุบันทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ต่างก็พยายามหาหนทางเพื่อพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นตลอดเวลา โดยการศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำราที่หน่วยงานจัดหาให้ จากการเข้ารับการอบรมตามโครงการต่าง ๆ จากการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จากการเข้าร่วมสัมมนาในระดับต่าง ๆ (สมบูรณ์ ไกรคุ้ม. 2531 : 105) ส่วนทางด้านการจัดสรรงบประมาณและความช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ได้จัดสรรให้โรงเรียนที่ดำเนินโครงการอาหารกลางวันตามความขาดแคลนของแต่ละโรงเรียน จึงเป็นสาเหตุให้ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ส่วนความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูลและขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น น่าจะเป็นเพราะว่า ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน จำนวนครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสภาพสังคม ชุมชน เศรษฐกิจของประชาชนในเขตบริการแตกต่างกัน กล่าวคือในโรงเรียนขนาดเล็ก บุคลากรมีจำกัด ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน หรือบุคลากรอื่น มีน้อย รวมทั้งในโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพสังคม ชุมชน เป็นชุมชนขนาดเล็ก การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนอาจมีน้อยกว่าชุมชนขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรหลายสาขาอาชีพและมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า จึงมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูล และขั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง แตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรศึกษาผลการวิจัยนี้เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในสังกัดเดียวกัน
2. ควรมีการอบรมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีทักษะและการบริหารงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การแต่งตั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ควรแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันอย่างจริงจัง
4. ควรให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีการประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารเป็นระยะ เพื่อทราบผลการดำเนินงานและจะได้นำมาปรับปรุงให้เหมาะสม สามารถยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการอาหารกลางวัน ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันกับภาวะโภชนาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา นาคเพชร. การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ในท้องที่ตำบลค้างพลู อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาและคำขอตั้งงบประมาณ ประจำปี 2536. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2538. อัดสำเนา.
- กิติมา ปริติติลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์, 2532.
- กุหลาบ รัตนสังขธรรม และคนอื่น ๆ. "รายงานการวิจัยผลของโครงการอาหารกลางวันต่อการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของเด็กนักเรียนที่อยู่ในภาวะทุพโภชนาการ ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา," พยาบาลศาสตร์. 1 : 25 - 26 ; กรกฎาคม - ธันวาคม 2530.
- เกรียงศักดิ์ อุทโยธธา. "โครงการอาหารกลางวันล้มเหลวจริงหรือ," สารพัฒนาหลักสูตร. 34 : 13 - 15 ; มกราคม 2528.
- เกรสิทธิ์ ดันติสิรินทร์. "ปัญหาและแนวทางส่งเสริมในด้านโภชนาการของถั่วลิสงและงา," โภชนาการสาร. 15(12) : 117 ; เมษายน - มิถุนายน 2524.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527.
- _____. คู่มือบริหารโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.
- _____. คู่มือบริหารโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 ก. (ชุดอบรมด้วยตนเอง).

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 ข. (ชุดอบรมด้วยตนเอง เล่ม 1 - 20).
- _____. แนวการจัดอาหารกลางวันโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2525.
- _____. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, 2526.
- _____. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2529.
- _____. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2535. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- คุณศักดิ์ ยอดจันทร์. การศึกษาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- จารีต นองมก. "โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน," วารสารประชาศึกษา. 43(10) : 26 - 32 ; กรกฎาคม 2526.
- จำลอง กุศลครอง. ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยฤกษ์ วราวิทยา. การบริหารโรงเรียนเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ชเนศวรการพิมพ์, 2526.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. การบริหารกิจการนักเรียน. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2521.

- ชาลี มณีศรี. การบริหารงานธุรการ. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2527.
- เชาว์ มณีวงศ์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, ม.ป.ป.
- ทวี ฤกษ์สำราญ. โภชนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- ทวีวิทย์ ธนาคม. "ความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน," วารสาร
ประชากร. 10 : 34 - 36 ; มกราคม 2521.
- ทวีสิทธิ์ สิทธิกร. หลักและการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อักษรพิมพ์ดี, 2532.
- ธงชัย สันติวงษ์. การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ธีรวิทย์ ประทุมทรัพย์. การบริหารกิจการนักเรียน. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา, 2526. อัดสำเนา.
- ธีรวิทย์ ประทุมทรัพย์ และคนอื่น ๆ. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528.
- นาฏเจตีย์ว สุมาวงศ์ และคนอื่น ๆ. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.
- นิพนธ์ กีนาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์แอส, 2523.
- บุญชู แก้วชมภู. ธุรกิจการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- บุญเลิศ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา. การจัดอาหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2527.
อัดสำเนา.
- ประชุม รอดประเสริฐ. การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2529.
- ประเวศ วะสี. บทเรียนจาก 18 พฤษภาคมหาวิธีบอกกับการฟื้นฟูบูรณะชาติบ้านเมือง.
กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2535.
- ประสิทธิ์ ตรงยั้งศิริ. การวิเคราะห์และประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ปั้นเกล้าการพิมพ์, 2533.

- ประเสริฐ ทัศนะ. การศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- ปราโมทย์ จิตบรรจง. ทัศนะของครูที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
ในการจัดการบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. "การประเมินผลโครงการ," เอกสารการสอนชุดวางแผนพัฒนา
โรงเรียน หน่วยที่ 14. หน้า 359. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, 2524.
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2523.
- พัสส หันนาสินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
2524.
- พอง เกิดแก้ว. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์,
2524.
- ปฏิญญา สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศ.ส.การพิมพ์, 2523.
_____. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516.
- เมธี ปิณฑนานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.
- ยุวดี กาญจนรัฐิติ. "การศึกษากับโภชนาการการประชุม," การศึกษากับชีวิตและชุมชน.
หน้า 219. กรุงเทพฯ : ยูไนเต็คปริทัศน์, 2523.
- รุ่ง แก้วแดง. "นโยบายการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา," วารสารประชาศึกษา. 34(12) : 9 ; กันยายน 2527.
- วรกร วรอัศวดี และคนอื่น ๆ. โครงการโภชนาการเพื่อสุขภาพในชนบท. มหาสารคาม :
โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ร่วมกับมูลนิธิเอเซีย,
2521. อัดสำเนา.

วิจิตร (ธีระกุล) วรตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ขนิษฐาการพิมพ์, 2520.

วิจิตร ศรีสอาน. "หลักการบริหารงานบุคคล," เอกสารการสอนชุดวิชาบริหารบุคลากรในโรงเรียน เล่ม 1. หน้า 8 - 9. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

วิโรจน์ แก้ววันเพ็ญ. การศึกษาค้นคว้าด้านกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้. ปรินญาณินท์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529. อัดสำเนา.

วิณะ วีระไวทยะ. "อาหารเด็กในวัยเรียน," สุขภาพ. 8 : 17 - 22 ; มิถุนายน 2524.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์, 2523.

สนั่น สุชากุล. การศึกษาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู. ปรินญาณินท์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530. อัดสำเนา.

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. "กระบวนการวางแผน," เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 5. หน้า 76. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.

สมบูรณ์ แก้วมาก. การศึกษากิจการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. ปรินญาณินท์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. ถ่ายเอกสาร.

สมบูรณ์ ไกรคุ้ม. ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญาณินท์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2531. อัดสำเนา.

สมบูรณ์ พรรณาภพ. หลักเบื้องต้นการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2521.

สมพงศ์ เกษมสิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2523.

- สมมาตร แก้วลาย. การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. สงขลา :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528. อัดสำเนา.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชญ์. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนานาชาติ
กรมการฝึกหัดครู, 2524.
- "สรุปผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)
ระยะครึ่งแผน," ข่าวการประถมศึกษา, 18 พฤษภาคม 2538.
- สันติสุข สารวิถี. กระบวนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. มหาสารคาม
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- สายหยุด ชมานันท์ และคนอื่น ๆ. โครงการสุขภาพโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
พื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2521.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถม
ศึกษา หน่วยที่ 1 - 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1 - 7. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2524.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่
1 - 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527 ก.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาโภชนาการศาสตร์สาธารณสุข หน่วยที่ 1 - 7. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพระดับมัธยม หน่วยที่ 10 - 15.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527 ข.
- สุชาติ ใสมประยูร. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์
การพิมพ์, 2519.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์,
2526.

- หทัย อติชาติพงศ์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พลศึกษา, 2525.
- หวน พันธุพันธ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- อนามัย, กรม. ได้รับอาหารกลางวันมีคุณค่าราคาเยาสำหรับเด็กอายุ 4 - 14 ปี.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2535.
- อุดม เอี่ยมสะอาด. "บทบาทการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร," ใน ผลการวิจัยทางการศึกษาและผลงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 1, หน้า 1 - 154. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และ
ทำปกเจริญผล, 2528. อัดสำเนา.
- อุทัย หิรัญโรต. เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิพิธอักษรการพิมพ์, 2525.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. การควบคุมคุณภาพภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์น
การพิมพ์, 2528.
- Best, John W. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs,
New Jersey : Prentice-Hall, 1977.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size
for Research Activities," Journal of Educational and
Psychological Measurement. 30 : 607 - 610 ; 1970.
- Namboodiri, N. Lewis F. Carter and Hubert N. Blalock Jr. Applied
Multivariate Analysis and Experimental Designs. New York :
McGraw-Hill Book Company, 1975.

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์

(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/523

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิ

อาเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

1 พฤษภาคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายมานิต จิตสงค์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร. วีระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ

อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการ
วิจัยแก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรด
ฯให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พรทิพย์ เสมากักดี

(นางพรทิพย์ เสมากักดี)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 313153

(สำเนา)

ที่ ศธ 1472/3250

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

สุราษฎร์ธานี ถนนคอนนง

หน้าสนามกีฬาจังหวัด 84000

10 พฤษภาคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา ได้ ต้องการขอความอนุเคราะห์ให้นาย
มานิต จิตสงส์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 เพื่อขอความสะดวก
ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี" โดยขอความ
ร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยแก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการ
อาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีเห็นว่า การวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์
ทางการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงควรให้ความอนุเคราะห์ดังกล่าวแก่ผู้ขอ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) แก้ว รุจิระนันท์บุตร

(นายแก้ว รุจิระนันท์บุตร)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยศึกษานิเทศก์ (ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา)

โทร. (077) 273330

โทรสาร 273071

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย

มานิต จิตสงส์

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

คณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานินพนธ์

อาจารย์ ดร. วีระชัย เสมารักดี ประธานกรรมการ

อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล กรรมการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพ วิทยุติ และขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา
2. กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง
3. คำตอบที่ได้จะปกปิดเป็นความลับ ไม่มีส่วนให้ผู้อื่นให้โทษต่อผู้ตอบ เพราะจะ
นำผลมาใช้เพื่อการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณยิ่งทำให้ความอนุเคราะห์

มานิต จิตสงส์

(นายมานิต จิตสงส์)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดอ่านแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

1. สถานภาพของท่าน

[] ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง

[] ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

2. สำหรับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งตอบ

2.1 อายุ

[] ต่ำกว่า 40 ปี

[] 40 ปีขึ้นไป

2.2 ขนาดของโรงเรียน

[] ขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 121 คน)

[] ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน)

[] ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

3. สำหรับครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันตอบ

3.1 อายุ

[] ต่ำกว่า 40 ปี

[] 40 ปีขึ้นไป

3.2 ขนาดของโรงเรียน

[] ขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 121 คน)

[] ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน)

[] ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้สอบถามความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามขั้นตอนการดำเนินงานหกขั้นตอน คือ การศึกษาและ
สำรวจข้อมูล การแต่งตั้งกรรมการ การประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ การประชุม
ผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และการประเมินผล
โครงการ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานโครงการ
อาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนของท่านตามความรู้สึกที่เป็นจริงที่สุด ซึ่งมีความหมาย
ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานในระดับ มาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานในระดับ น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
<u>การดำเนินงานตามโครงการ</u>							
0	การจัดให้มีอาหารเสริมบริการนักเรียน	...	✓	...	...	...	
00	การจัดให้มีสถานที่ประกอบอาหาร เป็นสัดส่วน	...	...	...	✓	...	

จากข้อ 0 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า การจัดให้มีอาหารเสริมบริการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานในระดับมาก

จากข้อ 00 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า การจัดให้มีสถานที่ประกอบอาหารเป็นสัดส่วน ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานในระดับน้อย

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
<u>การศึกษาและสำรวจข้อมูล</u>							
1.	การวางแผนในการศึกษาและสำรวจข้อมูล						
2.	การสำรวจข้อมูลด้านบุคลากรที่จะให้ความ ช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน						
3.	การสำรวจข้อมูลด้านงบประมาณในการ ดำเนินงาน						
4.	การสำรวจข้อมูลด้านวัสดุอุปกรณ์การครัว การเกษตร และเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ						
5.	การสำรวจข้อมูลด้านสถานที่ที่จะใช้ในการ ดำเนินงาน						
6.	การสำรวจข้อมูลนักเรียนขาดแคลน						
7.	การสำรวจข้อมูลด้านแหล่งวัตถุดิบที่จะซื้อมา ประกอบอาหาร						
8.	การนำข้อมูลมาแจกแจงรายละเอียด วิเคราะห์ ให้เห็นสภาพปัจจุบัน/ปัญหาและความต้องการ						
9.	การนำผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดลำดับ ความสำคัญเพื่อให้ทราบว่าปัญหาใดต้อง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง						

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
	<u>การแต่งตั้งกรรมการ</u>						
10.	การให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ แต่งตั้งคณะกรรมการ						
11.	การแต่งตั้งคณะกรรมการครอบคลุมบุคลากร เป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการประณม ศึกษาแห่งชาติเสนอแนะ						
12.	การแต่งตั้งบุคลากรภายในโรงเรียนเป็น กรรมการ						
13.	การแต่งตั้งบุคลากรภายนอกเป็นกรรมการ						
14.	การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการ						
	<u>การประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ</u>						
15.	การประชุมชี้แจงนโยบาย เป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ของโครงการ						
16.	การประชุมเพื่อเสนอรูปแบบและวิธีดำเนินการ ที่โรงเรียนสามารถทำได้						
17.	การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการเงิน						

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
18.	การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางในการ ประเมินผล						
19.	การประชุมชี้แจงประเด็นปัญหาเฉพาะแต่ละ ท้องถิ่น						
20.	การจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดทำโครงการ ..						
21.	การนำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำโครงการ						
22.	การกำหนดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน						
23.	การจัดให้มีปฏิทินปฏิบัติงานโครงการอาหาร กลางวันไว้ตลอดปีการศึกษา						
24.	การจัดให้มีแผนงานโครงการปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชนประจำปี						
	<u>การประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน</u> <u>และผู้เกี่ยวข้อง</u>						
25.	การประชุมชี้แจงเพื่อให้เห็นความสำคัญของ การจัดโครงการอาหารกลางวัน						
26.	การประชุมชี้แจงเพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย ของโครงการ						

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
27.	การขอความร่วมมือจากบุคคลอาชีพต่าง ๆ . . .						
28.	การประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโครงการอาหาร กลางวัน . . .						
29.	การประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาในการ ดำเนินงาน . . .						
	<u>การดำเนินงานตามโครงการ</u>						
30.	การเตรียมผลผลิตการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิต มาใช้ในโครงการอาหารกลางวันตลอดปี . . .						
31.	การเตรียมสถานที่พร้อมก่อนการดำเนินงาน ตามโครงการ . . .						
32.	การสำรวจปริมาณผู้รับบริการเพื่อจะได้จัด เตรียมอาหารให้เพียงพอกับความต้องการของ ผู้รับบริการในแต่ละวัน . . .						
33.	การจัดตารางสอนในชั่วงก่อนพักกลางวันให้ นักเรียนตั้งแต่ชั้น ป.3-ป.6 ได้ลงมือปฏิบัติจริง . . .						

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
34.	การกำกับดูแลให้มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนสำหรับ จัดทำอาหารโดยหมุนเวียนสลับหน้าที่กันไป แต่ละครั้ง						
35.	การกำกับดูแลให้นักเรียนมารับบริการอาหาร อย่างมีระเบียบเพื่อสะดวกต่อสถานที่และ การควบคุมดูแลอย่างทั่วถึง						
36.	การกำกับดูแลการทำความสะอาดสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจาก การประกอบอาหารและรับประทานอาหารแล้ว						
37.	การดูแลการจัดทำบัญชีหลักฐานเกี่ยวกับการเงิน ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน						
38.	การบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ อาหารกลางวัน						
39.	การควบคุมและนิเทศทุกกิจกรรมในระหว่าง ดำเนินการ						
40.	การแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจกรรมทุกขั้นตอน						
41.	การให้นักเรียนขาดแคลนในโรงเรียน ได้รับประทานอาหารฟรี						

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
<u>การประเมินผลโครงการ</u>							
42.	การกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมิน						
43.	การประเมินผลครอบคลุมทุกขั้นตอน การดำเนินงาน						
44.	การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ กับเป้าหมายที่กำหนดไว้						
45.	การสรุปผลการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ						
46.	การนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการ ปรับปรุงพัฒนาโครงการอาหารกลางวันให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น						
47.	การประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหาร กลางวันให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการ						
48.	การรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ตามกำหนด						

ภาคผนวก ค.

คำเฉลี่ยรายชื่อ

ตาราง 31 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ เกี่ยวกับความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สุราษฎร์ธานี (N = 288)

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	SD
<u>การศึกษาและสำรวจข้อมูล</u>			
1.	การวางแผนในการศึกษาและสำรวจข้อมูล	4.4132	.6462
2.	การสำรวจข้อมูลด้านบุคลากรที่จะให้ความ ช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน	4.2361	.6780
3.	การสำรวจข้อมูลด้านงบประมาณในการ ดำเนินงาน	4.1667	.7420
4.	การสำรวจข้อมูลด้านวัสดุอุปกรณ์การครัว การเกษตร และเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ	4.1493	.7098
5.	การสำรวจข้อมูลด้านสถานที่ที่จะใช้ในการ ดำเนินงาน	4.1701	.7197
6.	การสำรวจข้อมูลนักเรียนขาดแคลน	4.1632	.6867
7.	การสำรวจข้อมูลด้านแหล่งวัตถุดิบที่จะซื้อมา ประกอบอาหาร	4.1285	.7611
8.	การนำข้อมูลมาแจกแจงรายละเอียด วิเคราะห์ ให้เห็นสภาพปัจจุบัน/ปัญหาและความต้องการ	4.1493	.7433
9.	การนำผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดลำดับ ความสำคัญเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่ต้อง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง	4.1285	.6940

ตาราง 31 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	SD
<u>การแต่งตั้งกรรมการ</u>			
10.	การให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ แต่งตั้งคณะกรรมการ	3.9931	.7419
11.	การแต่งตั้งคณะกรรมการครอบคลุมบุคลากร เป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการประณ ศึกษาแห่งชาติเสนอแนะ	3.9896	.7348
12.	การแต่งตั้งบุคลากรภายในโรงเรียนเป็น กรรมการ	4.0035	.7301
13.	การแต่งตั้งบุคลากรภายนอกเป็นกรรมการ	4.9931	.6984
14.	การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการ	3.9861	.7276
<u>การประชุมกรรมการและจัดทำโครงการ</u>			
15.	การประชุมชี้แจงนโยบาย เป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ของโครงการ	4.0104	.7301
16.	การประชุมเพื่อเสนอรูปแบบและวิธีดำเนินการ ที่โรงเรียนสามารถทำได้	3.9757	.7249
17.	การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการเงิน	3.9792	.7322
18.	การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางในการ ประเมินผล	3.9375	.7202

ตาราง 31 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	SD
19.	การประชุมชี้แจงประเด็นปัญหาเฉพาะแต่ละ ห้องเรียน	3.9375	.7440
20.	การจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดทำโครงการ	4.0104	.7107
21.	การนำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำโครงการ	3.9444	.7352
22.	การกำหนดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	3.9792	.7226
23.	การจัดให้มีปฏิทินปฏิบัติงานโครงการอาหาร กลางวันไว้ตลอดปีการศึกษา	3.9583	.7864
24.	การจัดให้มีแผนงานโครงการปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชนประจำปี	3.9271	.7407
	<u>การประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง</u>		
25.	การประชุมชี้แจงเพื่อให้เห็นความสำคัญของ การจัดโครงการอาหารกลางวัน	3.9132	.6854
26.	การประชุมชี้แจงเพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย ของโครงการ	3.9757	.6325
27.	การขอความร่วมมือจากบุคคลอาชีพต่าง ๆ	3.9757	.6435
28.	การประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโครงการอาหาร กลางวัน	3.9653	.6617

ตาราง 31 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	SD
29.	การประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดปัญหาในการ ดำเนินงาน	3.9063	.7095
	<u>การดำเนินงานตามโครงการ</u>		
30.	การเตรียมผลผลิตการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิต มาใช้ในโครงการอาหารกลางวันตลอดปี	3.9063	.6638
31.	การเตรียมสถานที่ให้พร้อมก่อนการดำเนินงาน ตามโครงการ	3.9722	.6776
32.	การสำรวจปริมาณผู้รับบริการเพื่อจะได้จัด เตรียมอาหารให้เพียงพอกับความต้องการของ ผู้รับบริการในแต่ละวัน	3.9861	.6832
33.	การจัดตารางสอนในช่วงก่อนพักกลางวันให้ นักเรียนตั้งแต่ชั้น ป.3-ป.6 ฝึกลงมือปฏิบัติจริง	3.9097	.6721
34.	การกำกับดูแลให้มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนสำหรับ จัดทำอาหารโดยหมุนเวียนสลับหน้าที่กันไปมา แต่ละครั้ง	3.9444	.6962
35.	การกำกับดูแลให้นักเรียนมารับบริการอาหาร อย่างมีระเบียบเพื่อสะดวกต่อสถานที่และ การควบคุมดูแลอย่างทั่วถึง	3.8681	.7009

ตาราง 31 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	SD
36.	การกำกับดูแลการทำความสะอาดสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจาก การประกอบอาหารและรับประทานอาหารแล้ว	3.9792	.6981
37.	การดูแลการจัดทำบัญชีหลักฐานเกี่ยวกับการเงิน ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน	3.9688	.6749
38.	การบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ อาหารกลางวัน	3.9410	.6782
39.	การควบคุมและนิเทศทุกกิจกรรมในระหว่าง ดำเนินการ	3.9549	.6894
40.	การแก้ไขข้อหาและปรับปรุงกิจกรรมทุกขั้นตอน	3.9514	.7017
41.	การให้นักเรียนขาดแคลนในโรงเรียน ได้รับประทานอาหารฟรี	3.8889	.6844
<u>การประเมินผลโครงการ</u>			
42.	การกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมิน	3.9861	.6356
43.	การประเมินผลครอบคลุมทุกขั้นตอน การดำเนินงาน	3.9653	.6824
44.	การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ กับเป้าหมายที่กำหนดไว้	3.9965	.6704
45.	การสรุปผลการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ	3.9757	.6489

ตาราง 31 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	SD
46.	การนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการ ปรับปรุงพัฒนาโครงการอาหารกลางวันให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.9236	.6687
47.	การประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหาร กลางวันให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการ	3.8958	.6327
48.	การรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ตามกำหนด	3.9479	.6253

บทคัดย่อ

การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับ และเปรียบเทียบการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรอายุ และขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 48 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ไม่แตกต่างกัน
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF OPINIONS OF THE ADMINISTRATORS AND HEADS OF THE SCHOOL
LUNCH PROGRAM TOWARDS THE ADMINISTRATION OF THE SCHOOL
LUNCH PROGRAM BY THE PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE OFFICE OF SURATTHANI PRIMARY
PROVINCIAL EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
MANIT JITSONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
Thaksin University
March, 1997

The purpose of this research was to study and compare the levels of administration by primary school administrators concerning the school lunch program, according to the opinions of the administrators and heads of the program, under the Office of Suratthani Provincial Primary Education, who differed in age and school size.

The sample subjects were 291 school administrators and teachers who acted as heads of the school lunch program. The data collecting instrument was a 48-item rating-scale questionnaire. The data were analyzed into percentage, mean and standard deviation. A t-test and F-test were used to test the hypotheses.

The research results revealed that:

1. The levels of the administration of the school lunch program by the school administrators were perceived by the administrators and heads of the program to be high.
2. The perceptions of the administrators and heads of the program toward the administration of the school lunch program by the administrators were not significantly different.
3. There was a significant difference at the .05 level among the administrators who differed in age in their opinions toward the administration of school lunch by the administrators.
4. There was a significant difference at the .01 level among the administrators who differed in school in their opinions toward the administration of school lunch by the administrators.

5. The heads of the program who differed in age had significantly different opinions at the .05 level in their opinions toward the administration of the school lunch program by the administrators.

6. There was no significant difference among the heads of the program who differed in school size, in their opinions toward the administration of the school lunch program by the administrators.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายมานิต ชื่อสกุล จิตสงค์

เกิดวันที่ 18 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2501

สถานที่เกิด อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 117 หมู่ที่ 7 ตำบลตะเคียนทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์
จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84160

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ใหญ่

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดแสงประดิษฐ์

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521 ป.กศ.ต้น จากวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2522 ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2524 กศ.บ. (สังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

พ.ศ. 2528 น.บ. จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช

พ.ศ. 2540 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ